

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

23 Ekim 2013 Çarşamba

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

23 Ekim 2013 Çarşamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Başkanlık sunuşları ve alt komisyonlara üye seçimi	1:2
Almanya, Hollanda ve Belçika gençlik dairelerinin Türkiye kökenli çocuklara yönelik uygulamalarına ilişkin inceleme raporlarının görüşülmesi	3:23

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:23
Başkanlık sunuşları ve alt komisyonlara üye seçimi	1:2
Murat BOZLAK (Adana)	1
Levent GÖK (Ankara)	2
Hüseyin AYGÜN (Tunceli)	2
Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)	2
Almanya, Hollanda ve Belçika gençlik dairelerinin Türkiye kökenli çocuklara yönelik uygulamalarına ilişkin inceleme raporlarının görüşülmesi	3:23
Hamza DAĞ (İzmir)	3:4
Levent GÖK (Ankara)	5:7, 16, 20, 22, 23
Murat BOZLAK (Adana)	7, 19:20
Mustafa ERDEM (Ankara)	7:9, 12, 19, 22:23
Hüseyin AYGÜN (Tunceli)	9
Oya ERONAT (Diyarbakır)	9:10, 23
Mehmet METİNER (Adıyaman)	10:12, 15:16, 22:23
İhsan ŞENER (Ordu)	12:13, 15
Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)	13:16
Ayşe TÜRK MENOĞLU (Konya)	16, 20:21
Reşat DOĞRU (Tokat)	16
Ahmet Salih DAL (Kilis)	16
Ülker GÜZEL (Ankara)	16:17
Nevzat PAKDİL (Kahramanmaraş)	16, 18:19

Açılma Saati: 11.02

Kapanma Saati: 13.18

23 Ekim 2013 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11:02

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

BAŞKAN VEKİLİ: Levent GÖK (Ankara)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

0

BAŞKAN – Saygıdeğer vekillerimiz, değerli Komisyon üyelerimiz, değerli basın mensupları; 24'üncü Dönem, Dördüncü Yasama Yılı, 25'inci Toplantımızı açıyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Gündeme geçmeden önce, değerli üyelerimiz, biliyorsunuz dönem başında bir seçim yaptık. Komisyonumuza yeni üyelerimiz geldiler; Sayın Ayşe Türkmenoğlu, Sayın Sıtkı Güvenç, Sayın Veli Ağbaba, Sayın İlhan Cihaner, Sayın Reşat Doğru ve Sayın Murat Bozlak Komisyonumuzun değerli üyeleri olarak iki yıl boyunca bize katkı sağlayacaklar. Kendilerine bir kez daha “hoş geldin” diyorum.

Yine, Başkanlık Divanımızda da değişiklik oldu. Levent Bey Başkan Vekilimiz oldu, yine Sayın Reşat Doğru da Komisyon Sekreteri olarak seçildiler; kendilerini tebrik ediyorum. Bu arada, yine Komisyonumuzdan değişik sebeplerle ayrılmak durumunda kalan arkadaşlarımıza da bu zamana kadar yapmış olduğu katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün gündemimiz Başkanlık sunuşları, alt komisyonlara üye seçimi; Almanya, Hollanda ve Belçika gençlik dairelerinin Türkiye kökenli çocuklara yönelik uygulamalarına ilişkin inceleme raporlarının görüşülmesi, Belçika ceza infaz kurumlarıyla Hollanda ceza infaz kurumu ve kolluk uygulamaları inceleme raporlarının görüşülmesi olarak inşallah devam edecek. Komisyon olarak bir faaliyet raporu yayınladık ve bunu bastırdık. Sanırım sizlere dağıtılmış olması lazım ama alamamış arkadaşlar varsa burada uzmanlarımız size yardımcı olabilirler. Bu rapor da son bir yıllık faaliyetlerimiz açısından düzenlediğimiz bir rapor.

Değerli üyelerimiz, şimdi, alt komisyon üyelerimizin seçimi maddesine geçiyoruz.

Şu anda devam eden 2 tane alt komisyonumuz var: Mağdur Hakları Alt Komisyonu ve Hozat fişlemeleriyle ilgili alt komisyon.

Mağdur Hakları Alt Komisyonunun Başkanı Sayın Hamza Dağ buradadır. Sayın Oya Eronat, Sayın İhsan Şener, Sayın Ahmet Salih Dal, Cumhuriyet Halk Partisi kontenjanından Sayın Hüseyin Aygün burada. Milliyetçi Hareket Partisi üyemiz Sayın Yusuf Haloçoğlu idi Grup Başkan Vekili seçildi. İnsan Hakları Komisyonunun da böyle bir bereketi var işte, buraya gelen illa ki daha iyi bir yere gidiyor, evet, inşallah darısı diğer üyelerimizin başına. Şimdi, öncelikle Yusuf Haloçoğlu'nun yerine bir üye vermemiz lazım, Reşat Bey siz mi? Tamam, Sayın Reşat Doğru'yu arkadaşlar not alalım.

Yine, Barış ve Demokrasi Partisi temsilcisi... Murat Bey, Sayın Kürkcü o zaman girmek istememişti işlerinin yoğunluğu sebebiyle Mağdur Hakları Alt Komisyonuna, takdir sizin yani isterseniz gene de isminiz olsun, vakit buldukça...

MURAT BOZLAK (Adana) – Tabii iyi olur her partiden hiç olmazsa bir kişinin olması.

BAŞKAN – Tabii, tabii olmasında fayda var.

Sayın Murat Bozlak'ı yazalım.

Böylece Mağdur Hakları Alt Komisyonumuz yeniden şekillenmiş oldu. Bu Mağdur Hakları Alt Komisyonumuzu geçen dönem Medis kapanmadan önce kurmuştuk ama çalışmalarını inşallah bundan sonra hızlandıracak, sanırım yarın da bir toplantısı var saat üçte. Çok önemli bir alt komisyon olarak görüyorum ben bunu çünkü ilk kez bu kavramı kamuoyuna duyurmayı istiyoruz yani sanığın hakkı var, avukatın hakkı var, müdafaanın hakkı var vesaire ama şu mağdur haklarını bir gündeme getiremedik. Dolayısıyla, bu konu üzerinde arkadaşlarımız yeterince çalışırlarsa memnun oluruz.

Yine, Hozat Fişleme Alt Komisyonunun Başkanı Sayın Mehmet Metiner; Sayın Kerim Özkul, Sayın Hamza Dağ ve Sayın Ahmet Salih Dal, burada bir değişiklik yok, Sayın Hüseyin Aygün CHP temsilcisi. Burada da Yusuf Bey üyeydi dolayısıyla Yusuf Bey'in yerine Sayın Reşat Doğru'yu, Ertuğrul Bey'in yerine yine Sayın Bozdağ'ı yazalım. Orada fazla alternatifimiz yok zaten.

Evet, şimdi bu şekilde bu üyeleri eksilen komisyonu tamamlamış olduk. Şimdi, bizim sürekli çalıştırdığımız ve çok da verim aldığımız iki tane alt komisyonumuz vardı. Bunların tüm üyelerini yeniden şekillendireceğiz inşallah. Bunlardan bir tanesi Mülteciler Alt Komisyonu. Türkiye'de çok sayıda mülteci var, biliyorsunuz yeni de bir kanun çıktı Yabancılar ve Göç Kanunu, son derece modern bir kanun. Hem onun uygulamasını izlemek hem de mültecilerin sorunlarını yerinde görmek ve raporlamak adına bu komisyonumuz geçtiğimiz yıllarda çok faydalı çalışmalar yaptı. Bu dönemde de bunun kurulmasını ve artık kendi başına çalışmasını ve raporlar tanzim etmesini bekliyoruz.

AK PARTİ grubundan 4 arkadaşımız bana ulaştırıldı, Sayın Ahmet Salih Dal, Sayın Sıtkı Güvenç, Sayın İhsan Şener, Sayın Ülker Güzel. Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden, Milliyetçi Hareket Partisinden ve BDP'den de birer üye almak istiyoruz.

Levent Bey, anlaşabildik mi?

LEVENT GÖK (Ankara) – Yo, yo, bir şeyimiz yok zaten.

BAŞKAN – Kimi teklif ediyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, Hüseyin Bey “Hozat bitiyor.” diyor herhâlde.

BAŞKAN – Hozat bitiyor, evet, eli kulağında.

LEVENT GÖK (Ankara) – Onu ben şöyle yapayım mı? Rahatsızlığı nedeniyle... 2 arkadaşımız var, bunların görüşünü size bildireyim.

BAŞKAN – Ha, tamam “Diğer arkadaşlarla istişare edelim, gönderelim.” diyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben size bildireyim onları isterseniz.

BAŞKAN – Tamam, olabilir.

Şimdi, bir alt komisyonumuz daha var, orada onu da söylemiş olayım da o zaman öyle değerlendirelim. Cezaevleri alt komisyonunu da teşekkül ettireceğiz. Burada AK PARTİ Grubuna teklif edilen arkadaşlar Sayın Ayşe Türkmenoğlu, Sayın Mehmet Kerim Yıldız, Sayın Abdurrahim Akdağ, Sayın Mehmet Metiner olarak önerilmiş. Burada da Cumhuriyet Halk Partisi, MHP ve BDP adına birer üye alacağız.

LEVENT GÖK (Ankara) - Neresi için?

BAŞKAN – Cezaevi alt komisyonu.

Dolayısıyla, bu ikisini böyle düşünürseniz...

HÜSEYİN AYGÜN (Tunceli) – Cezaevi, belli efendim.

BAŞKAN – Cezaevi, kim?

LEVENT GÖK (Ankara) – Cezaevini Veli Bey yapacak.

BAŞKAN – Veli Ağbaba. Veli Bey sizsiniz, tamam onu yazalım o zaman hemen.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) - BDP de belli.

BAŞKAN – BDP de belli.

MHP'de geçen dönem Atila Bey'di, Atila Bey mi olsun? Atila Kaya'yı arkadaşlar, cezaevlerine yazıyorum, Mültecilere de Reşat Bey'i yazacağız.

Evet, Levent Bey, o zaman Mültecileri sonra mı bildireceksiniz şimdi?

LEVENT GÖK (Ankara) – Dün sizi aradım da cep telefonunu açamadık yani komisyonların hangisine şey yapacaksınız diye, sadece cezaevine daha çok odaklandık yani ben burada olan arkadaşlarımla bir görüşünce hemen size öğleden sonra ulaştırırım.

BAŞKAN – Tamam.

Evet, bu şekilde... O zaman bir daha zikredeyim: Mülteciler Alt Komisyonunda Sayın Ahmet Salih Dal, Sayın Sıtkı Güvenç, Sayın İhsan Şener, Sayın Ülker Güzel, Sayın Reşat Doğru, Sayın Murat Bozlak olarak teşekkül etti. Cumhuriyet Halk Partisi temsilcisini öğleden sonra bildirecekler.

Cezaevi Alt Komisyonumuz Ayşe Türkmenoğlu, Mehmet Kerim Yıldız, Abdurrahim Akdağ, Mehmet Metiner, Veli Ağbaba, Atila Kaya, Murat Bozlak olarak teşekkül etmişlerdir. Bu komisyonlarımız kendi aralarında toplanıp – Komisyon toplantısından sonra da olabilir- hemen bir başkan tayin ederlerse her iki komisyon da bundan sonra çalışmalarına başlayabilir. Özellikle Cezaevleri,

cezaevlerinden gelen dilekçelere bakarak hangi cezaevlerine gitmek istiyorlarsa bir program yapabilirler kendilerine. Yine, hakeza Mülteciler Alt Komisyonu da kamplara gidebilir, geri gönderme merkezlerine gidebilir. Kendi programlarını artık bundan sonra icra edebilirler. Kendilerinden -dediğim gibi- etkin raporlar bekliyoruz.

Bu gündem maddemizi de bu şekilde tamamlamış olduk.

Şimdi, 3'üncü gündem maddesi: "Almanya, Hollanda ve Belçika gençlik dairelerinin Türkiye kökenli çocuklara yönelik uygulamalarına ilişkin inceleme raporlarının görüşülmesi" maddesine geçiyoruz. Bu konuda görüşme açıyorum.

Evet, söz isteyen arkadaşlarımız...

Sayın Hamza Dağ, buyurun.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Almanya, Hollanda ve Belçika'da gençlik daireleriyle ilgili İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuz birtakım hem görüşme hem inceleme hem de araştırmalarda bulundu. Ben de bunun Hollanda ve Belçika ayağında bulundum, Almanya bölümünde başka arkadaşlar vardı. Hollanda ve Belçika noktasında baktığımızda, Belçika'da raporda da bahsedildiği gibi bu anlamda çok ciddi bir sorun olmadığını, hem Valon Bölgesi'nde hem de Flaman Bölgesi'nde daha çok aile içinde çocukların yetişmesine yönelik birtakım düşüncenin, anlayışın ve buna yönelik fiiliyatın da olduğunu görmekteyiz. Ama Hollanda'ya baktığımızda ve Hollanda'daki incelemelerimizde gerçekten hem oradaki yetkili bürokratlara görüşmelerimizde hem de ailelerle, konsoloslara, STK'larla yapmış olduğumuz görüşmelerde çok ciddi problemlerin olduğunu gözlemliyoruz. Bunu öncelikle şöyle ifade etmek lazım: Biz, insan haklarının her zaman için evrensel olduğunu dile getirdik ve getirildi, her seferinde de bu söylendi. Ve insan haklarının evrensel olduğu iddiasıyla her seferinde Türkiye'deki birtakım hususlar Avrupalılar ve batılı devletler tarafından burada incelendi. Bu da dünyaya kamuoyu noktasında söylenmiş oldu. Belki ilk defa, son dönemlerde, Türkiye tarafından da, insan haklarının mülkiyet ve şahsiyet gibi birtakım kriterleri olmayacağı, evrensel ilkesi olacağı düşüncesiyle bizler de o bölgelerde, o ülkelerde insan hakkı noktasındaki hususlarda değerlendirme yapma fırsatı bulmuş olduk. Bu anlamda, açıkçası bu incelemelerin ben sadece orada bulunan Türkiye kökenli vatandaşlarımızın haklarının ve hukuklarının savunulması ötesinde orada bulunan her insanın hakkının ve bu konuda yaşamış olduğu mağduriyetin gündeme getirilmesi olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Burada, evrensel hukuk noktasına baktığımızda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8'inci maddesi bize bu imkânı veriyor. Orada, velayet hakkının en kutsal hak olarak anne ve babanın olduğu gösteriliyor. Buradaki sisteme baktığımızda mevzuat olarak makul, mantıklı, uygulanabilir, açıkçası uygulandığı zaman çocuğun gelişimi noktasında anne ve babanın etkili olabileceği, eğer aile içinde bir problem varsa bunun çözümüyle alakalı öncelikle çocuğun anneye babayla beraber uzman pedagog, psikologlar vasıtasıyla aile içinde iletişimin sağlanacağını mevzuat noktasında görüyoruz ama uygulamada çok ciddi problemler olduğunu biz gittiğimizde de gözlemledik. Burada birçok örnek verilebilir, birçok örnekle karşılaştık ama özellikle ben şunu net bir şekilde o görüşmelerde hissettim ve oradaki yetkili makamlarda bunu dile getirdim: Şimdi, Türkiye'de bir hukukçu olarak benim bakış açım, açıkçası yargıdan veya yargıdan gelebilecek bir tebligattan, bir haberdan, bir telefondan benim çekinmem veya sıkıntı yaşamam çok mümkün değil, savcılıktan gelebilecek, emniyetten gelebilecek şeyden de çok mümkün değil ama bir vergi dairesi memuru "Senin bürona ziyarete geliyorum." dediğinde, belki çay içmeye geliyor ama ben bundan bir şekilde -Levent Bey de bilir- hukukçular, avukatlar bir şekilde çekinirler. Şimdi, orada açıkçası bu anlamda benim gözlemlediğim, gençlik dairelerinin bir korku imparatorluğu gibi, insanlarla ilgili belki bilgisizlikten, belki de gerçekten ciddi anlamda insanlar arası sürekli konuşulmasından bir efsane, dolayısıyla, bir korku imparatorluğu gibi bir şey doğduğunu gördük.

Açıkçası, birçok anlatılan vakada mesela ilkokulda derste uyuyan bir çocuğun gençlik dairesi tarafından ailesinin aranması ve ailesinin aranması neticesinde çocuğun ailesinin o çocuğu başka bir ülkeye götürmesi, oradan Türkiye'ye kaçırmayı düşünmesi ve bunu yapması ve bunu icraata geçirmesi gerçekten aslında bu konudaki insanların duygu ve düşüncelerini çok açık bir şekilde yansıtıyor. Burada -dediğim gibi- birkaç vaka önemli, Ferhat Mete vakası vardı orada gözlemlediğimiz ve avukatını dinlediğimiz. Burada, anne ve baba boşanmış, anne de biraz psikolojik sorun yaşamış ve çocuğa bakan, velayet de büyükanne ve dedede. Dede ve büyükanne hacca gitmeye karar veriyor 2011 yılında ve hacca gideceği zaman da, o dönem içinde, bir aylık süre içinde çocuğu başka bir yere teslim etmeden kendi elleriyle gençlik dairesine teslim ediyorlar ve döndüklerinde "Biz çocuğu dedeye vermeyeceğiz." gençlik dairesi tarafından deniliyor ve yargısal çalışmalar çok ciddi bir şekilde devam ediyor ama en son, aile iki sene sonucunda ısrarlı yargıyla bu kadar iş uzayınca kendisi pes ediyor ve çocuğuyla alakalı mücadelede de -en son avukatının söylediği- duruşmaya da girmiyor ve takip de etmiyor.

Burada, gündemde olan, en fazla gündeme gelen ve orada sadece STK'larla değil, tabandaki insanlarla da görüştüğümüzde çok gündeme gelmiş olan özellikle Yunus vakası çok önemli. Burada, altı aylıkken çocuğunu merdivenden düşürmesi sebebiyle 3 çocuğu alınan anne daha sonra yargı vasıtasıyla 2 çocuğunu geri alabiliyor ama altı aylıkken eş cinsel bir aileye verilen Yunus, daha sonra altı aylıkken aileden alınmış olması sebebiyle ve yeni aileye daha çok uyum sağladığı gerekçesiyle eski ailesine, asıl ailesine, anne babasına teslim edilmiyor, verilmiyor. Dolayısıyla, bu Yunus vakası orada çok gündeme gelmiş bir vaka ve Sayın Başbakanımızın ziyaretiyle birlikte de gerçekten orada farkındalık oluşturmuş, bu konuya diyalogun daha fazla olması gerektiğini ortaya koymuş bir husus olarak gözümüze çarpıyor.

Burada, açıkçası, sıkıntılardan birisi de acil durumlar söz konusu olduğunda çocuğun direkt gençlik dairesi tarafından alınabilmesi ve daha sonra yargı aşamasına gitme yükümlülüğünün de ailede olması. Biz şunu çok iyi biliyoruz, Türkiye'de bunu söylüyoruz: Devlete karşı bireyin her zaman için daha korunmasız ve savunmasız olmasını düşünerek, bu anlamda bu korunmasız ve savunmasızlığa karşı bireyin daha çok korunması lazım ama burada gençlik dairesinin acil bir durum görüp çocuğu elinden alması ve daha sonra yargıyla, mahkemeye bireylerin uğraşması ve aynı zamanda, burada, mahkemelerin vermiş olduğu kararlarda gençlik dairesinin hazırladığı raporların baz alınması hak arama konusunda da çok ciddi sorunları ortaya koyuyor.

Burada, sistemde sorunlar olduğu muhataplarımız tarafından da defalarca dile getirildi ama bizim oradaki görüşmelerimizde burada ortak çalışmaya çok bir yakınlık ve yakınlık olmadığını gözlemledik. Özellikle gençlik daireleri tarafından alınan çocukların sayısının, istatistiki bilgilerinin, köken olarak "Türkiye kökenli", "Fas kökenli" diye ayrımının bizimle paylaşılmasını istediğimizde yetkililer, özellikle federal yetkililer yani bakanlık düzeyindeki yetkili ve bürokratlar bu şekilde bir istatistiki bilgi tutmadıklarını, çünkü bu istatistiki bilginin insan hak ve özgürlüklerine aykırı olduğunu, etnik kökene dayalı bir sistematik belirlemenin çok doğru olmayacağını söylemelerine rağmen Rotterdam Rijnmond bölgesindeki, o bölgeye has gençlik dairesi yetkilileri bize kendi bölgelerine yönelik istatistiki bilgileri verdiler ve genel olarak da böyle bir istatistiki bilginin tutulduğunu söylediler. Daha sonra da harici birtakım kaynaklardan orada, Hollanda'da 671 Türkiye kökenli yani bu Türkiye kökenli de Türkiye doğumlu, anne ve babası Türkiye doğumlu olan 671 çocuğun alındığını, bunlardan da 167 tanesinin koruyucu ailede olduğunu, diğerlerinin ise yurtlarda kaldığını harici birtakım kaynaklardan bizler öğrendik. Tabii, bu açıkçası hem bu konunun muhataplarımıza iletilmesi hem de muhataplarımızın buna yönelik olarak bizimle bu bilgileri paylaşmaması, buradaki sorunu söylediğimiz zaman sorunun kabul edilmesine rağmen sorunun çözümü konusunda ortak çalışmaya yönelik bir harekete girilmemiş olması bizi bu anlamda üzmüştür. Hollanda'da, baktığımızda, geçen sene Sayın Başbakanımızın ziyaretiyle ve Yunus vakasının hem Türkiye basınında hem de Hollanda basınında ciddi bir şekilde gündeme gelmesiyle orada -biraz önce ifade ettiğim gibi- bir farkındalık oluşturduğunu, Türkiye toplumunda da bunun net bir şekilde ortaya çıktığını görüyoruz çünkü bu olaydan sonra Türkiye kökenli birçok vatandaşımızın koruyucu aile olmak için başvuru yaptığını ve buradaki eğitime katılmak için ciddi mücadele verdiğini orada, gittiğimizde gözlemlemiş olduk. Ben raporda, özellikle 21 madde hâlinde sıralanmış bulunan -en son bölümünde- hem sorunların tespiti hem de çözüm önerileri konusundaki hususların gerçekten çok açıklayıcı olduğunu ve bu anlamda çözüm önerisi bulma konusunda hem bize, Türkiye Cumhuriyeti devletine hem de Almanya, Hollanda ve Belçika'da yaşanan sıkıntıları giderme konusunda o ülke devletlerine de yol gösterme noktasında önemli olduğunu düşünüyorum.

Ama, bir eksikliği ifade etmek istiyorum sadece. Burada yeni birtakım kurullar kurulmasını, bakanlık düzeyinde eş güdüm, iş birliği ve koordinasyon sağlanması için kurumlar oluşturulmasını dile getirdik; aynı zamanda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın orada atase kurmasını dile getirdik; Türkiye kökenli kişilerin veyahut da "yabancı" diye tabir edilen, orada yaşayan ve çalışan kişilerin de gençlik idaresi içinde istihdamının sağlanmasını dile getirdik, bunun gibi birçok yeni birtakım işlemlerin kurulmasını, kurumların kurulmasını istedik ama mevcut hâlin düzenlenmesi ve değiştirilmesi için... Bence, mevcut şu anda, orada alışılmış ve tecrübe edilmiş, tecrübe hâline gelmiş ve bu tecrübenin de mevzuatın önüne geçen bir durum söz konusu, bu anlamda mevcut kurumların da insan hakları noktasında ya bir eğitimden veyahut da bu anlamda bir değişimden geçmesi gerektiğini de düşünüyorum ve gençlik daireleriyle ilgili genel olarak söyleyeceklerim bunlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz Sayın Dağ.

Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, ben bu raporda, Almanya bölümüne katıldım değerli arkadaşlarım, bu nedenle değerlendirmelerim buraya ilişkin olacaktır. İsterseniz bu gezilere katılmayan arkadaşlarımız ve basınımız açısından da birkaç cümleyle bu komisyon için kuruluyor, ondan bahsedeyim. Yani, sorun neydi de biz oraya gittik.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, değerli arkadaşlar, sorun, yurt dışında, Almanya’da, Hollanda’da ve Belçika’da “gençlik daireleri” diye kuruluşlar var, çok güçlü kuruluşlar. Ben Almanya ayağını gezdiğim için oraya ilgili konuşacağım. Bu gençlik kuruluşları tüm evlilikleri denetleyen, gözetleyen bir kuruluş olarak orada çalışıyorlar ve aile içerisindeki yaşanan bir olumsuzlukta, çocuğun şiddet görmesinde ya da ailenin çocuğa bakamayacak bir düzeye ulaşmasında ya da yani ailede çocuğu olumsuz etkileyebilecek her ne sebeple olursa olsun her türlü faktörde bu gençlik daireleri devreye giriyorlar ve çocuğu ailesinden alarak bir koruyucu aile yanında ya da yurtlarda barındırıyorlar. Bu, çok katı işleyen bir sistem Almanya’da. Tabii, bu sistemi bilmeden bizim Türk ailelerin de bu sorunla baş etme olanakları orada yok çünkü gençlik daireleri sadece Alman vatandaşları için değil, ülkelerinde bulunan her türlü kökene mensup -Türk olabilir, başka kökenden aileler olabilir- her ailenin bu olumsuz tavırlarında çocuklarını alabiliyorlar ve yurtlara ya da koruyucu ailelere verebiliyorlar, sorun buradan kaynaklanıyor.

Şimdi, gençlik dairelerinde çok orada... Tabii, Almanya ta Nazi döneminden gelen, gençlik örgütlenmelerinden gelen bir topluluk, bir ulus. Bu nedenle, çocuğun eğitimi ve gelişimi açısından Alman ulusunun da dikkat ettiği kriterler var. Örneğin, bir çocuk belli bir yaşa geldiği zaman belli bir şeyleri yapmalı onlara göre. Nedir bu? Örneğin, çocuk 6 yaşına geldiği zaman bisiklete binebilmeli ya da 7-8 yaşına geldiği zaman yüzmeyi mutlaka yapmalı ve 8-9 yaşında bir enstrüman aletini mutlaka çalmalı; bakış açısı bu. Yani, diyorlar ki: “Bir çocuk bu şekilde yetişiyorsa çocuk topluma adapte olabilir, adam olur.” anlayışı içerisinde. Yani, 6 yaşında bir kere çocuk bisiklete binmeyi bilecek. Neden bu? Melekeleri geliyor mu, motor gücü nedir, onu görüyorlar, tespit ediyorlar. İşte, yüzmesi, enstrümanlar yani bakış açısı, mantalite çok farklı. Bu yapıyı bilmeden de bu yapıyı anlamamız mümkün değil, onun için bunları anlatıyorum sizlere. Böyle bir tabloda, ailede gözükken her türlü şiddette aile içinde bireylerden birinin şikâyeti ya da komşularından birinin şikâyeti üzerine gençlik daireleri bu evlere geliyorlar ve yaptıkları araştırma sonucunda da çocuğu alıyorlar, yurtlara ya da koruyucu ailelere veriyorlar.

“Koruyucu aile” kavramı da orada birazcık farklı anlaşılıyor. “Koruyucu aile” dediğimiz zaman, ailenin kendi olanaklarının dışında belli bir gelir düzeyi ile evinin de bir çocuğun yetişmesine fırsat tanıyacak olanakları içermesi gerekiyor ve Almanya’da bu nedenle Alman yurttaşları koruyucu aile olmak için başvuruyorlar. Bunlar sadece Alman vatandaşlarının çocuklarını değil, diğer başka uluslardaki çocukları da alabilecek pozisyonda olabiliyorlar. Şimdi, bu mantaliteyi anladıktan sonra bir açıklamalarımızı yapmakta yarar olduğunu düşünüyorum. Bir kere, şiddet, kesinlikle sıfır toleransla oradan görülüyor. Ayrıca, bizim kendi, Türk toplumu olarak yetişme tarzımızdan kaynaklanan çocuklara yaptığımız kimi hareketler dahi orada çocuğun alınması için yeterli oluyor. Örneğin, bir büyüğün, bir çocuğu sevmesi, hani, bizde biraz sıkıştırarak severiz, biraz fazlaca sevgimizi belli ederiz, orada böyle değerlendirilmiyor, başka türlü değerlendiriliyor. Yani bir çocuğu sevmek, etmek yani sıkıştırarak sevmek çocuğu sanki rahatsız ediyormuşuz anlamında değerlendiriliyor. Mantalite farklı orada çünkü. Yani bizde öyle değil, biz aldığımız zaman küçük bir çocuğu sağını solunu, her yerini sıkıştırarak, mincıklayarak... Tabii, bizim yapımızda böyle bir şey yok ama oradan bakıldığı zaman böyle gözüküyor, maalesef böyle bir tablo var. Bu ve buna benzer pek çok örnek var.

Yani çocuğa bakış açısı çok farklı. Yani, çocuğa yüksek sesle konuşmak farklı, çocuğun daha iyi şartlarda muhafaza edilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Bu nedenle çok katı uygulanan bir gençlik daireleri var. Bu gençlik daireleri çok etkili orada arkadaşlar. Gençlik dairelerinin aldıkları çocukları da yani oradan almak pek de o kadar kolay bir şey değil. Koruyucu ailelere verilen ya da yurtlara yerleştirilen çocukların belli dönemler içerisinde ki ailelerle görüştürülmemesi söz konusu. Örneğin, alınan bir çocuğu, ailesi, belki alındıktan sonra, üç ay sonra görebiliyor, beş ay sonra görebiliyor, altı ay sonra görebiliyor. Görüştüğü zaman da yanında koruyucu ailedeki o iki fert oluyor yani yalnız da görüşüyorlar.

Şimdi, burada sorun nereden çıkıyor? Türk kökenliler için konuşalım tabii ki. Koruyucu aileye verildiği zaman çocuk yaşta, bu kadar uzun bir süre bir başka gelenekten, görenekten gelen bir Alman ailenin yanında kaldığı zaman, çocuk, bir kere, diliyle kendi ailesinden kopmuş oluyor. Doğal olarak çocuğun gelişimi içerisinde beş-altı aylık süre çok uzun bir süre, doğal olarak o kültürün bazı etkileri üzerine geliyor. Kendi ailesinden uzaklaşıyor ve bazen de çocuklar da bunu istismar ediyorlar eğer ailelerini beğenmiyorsa. Yani dönmek istiyorlarsa, dönebilmek olanakları var iken bazı çocuklar da istismar ediyorlar yani bunu orada yaşıyorlar.

Şimdi, böyle bir garip manzara var karşımızda. Özellikle orada görüştüğümüz ailelerin en büyük sıkıntıları çocuklarıyla her zaman görüşmemek oldu. Bu da belli sürelerle tabi, üç aylık süreye tabi, altı aylık sürelerle tabi. Uzun uğraşlar gerektiriyor bu süreleri almak da. Ve görüştüğünüz zaman da altı ay sonra düşününüz, yani aklınızdan bir geçirin yani 6-7 yaşında bir çocuğunuzu vermişsiniz bir Alman ailenin yanına, ancak altı ay sonra göreceksiniz ama altı ayın sonunda da bir saat, bir parkta, yanınızda Alman bir anne ya da baba var, onun yanında çocukla nasıl bir şahsi münasebet kuracaksınız, ne yapacaksınız? Çocuğun üzerinde Alman ailenin de gözü var. Alman aileler de yalnız yaşadıkları için pek çocuk da gitsin istemiyorlar. Böyle garabet bir tablo var.

Şimdi, burada, bir kere, sıkıntının kaynağı bizim, Türkiye'den Almanya'ya ya da başka ülkelere göç için giden arkadaşlarımız yani yurttaşlarımız o toplumda neyle karşılaşacaklarını bilmiyorlar; bir kere birinci temel sorumuz bu. Temel sorun Türkiye'den oraya gidildiği zaman orada "Evet, Türkiye'deki gibi yaşar mısın, yaşayabilir misin?" sorusunun cevabı orada verilmiş değil. İşte, köyden götürülüyor, kentten götürülen genç kızlarımız, erkeklerimiz, daha yeni evlenenler, daha Türkiye koşullarında ayakta kalmayı bilmeyenler oraya gidiyorlar ama orada karşlarına bilmedikleri bir tablo çıkıyor. Bu tablo acımasız bir tablo. Yani bizde kimi zaman evde hoş görülecek kimi bazı tartışmalar orada hoş görülüyor ve bizim Türk aileler de bunu bilmiyorlar. Alt komşusunun şikâyeti üzerine gençlik dairesi geliyor, "Bu ailede huzur yok." deyip çocuğu alabiliyorlar arkadaşlar.

Bir kere, bizim öncelikli olarak... Sorunlar kısmında vardır zaten o, ki sorunlar kısmında biz bu raporda uzman arkadaşımıza verdik önerimizi; hepsi raporda var. Yani bu raporlar bizim ayrışık düşüğümüz raporlar değildir, hepsi bizim görüşlerimizi beraber oluşturduğumuz raporlardır. Bir kere, öncelikle, Türk ailenin yurt dışında neyle karşılaşacağını bilmesi gerekiyor.

İkincisi: Bir gençlik dairesi sorunuyla karşılaşan ve çocuğu elinden alınan bir aile bu gençlik dairesinin bu uygulamaları karşısında ne yapacağı ya da mahkeme safahatı konusunda çok yetersiz kalıyorlar. Burada, tabii, yabancı bir ülkede hak aramanın zorluğunu da düşündüğünüzde, çocukları oradan, gençlik dairesinden kurtarabilmek son derece meşakkatli bir süreci ve uzun uğraşları gerektiriyor ve aile bir açıdan da yıpranıyor. Sonuca ulaştığınız zaman zaten çocuk sizden bir-bir buçuk yıldır da uzaklaşmış oluyor. Şimdi, bunlar çok önemli süreler, değerli arkadaşlar, yetişen bir çocuk açısından çok önemli süreler. Ve o çocuk artık o aileden çıkan çocuk olmuyor daha sonra alınsa bile. Yani, bir-bir buçuk yıl bir yabancı ailenin yanında kalan bir çocuğun artık o ailenin kendisine verdiği kültürden etkilenmemesi söz konusu değil, kendi ailesinden soğumaması söz konusu değil. Kendi ailesine döndüğü zaman çocuk bir farklı ikilem yaşıyor. O geçirdiği süreç zarfında ailesiyle arasında bir uçurum oluşuyor ve böylece ortada aslında tarifi imkânsız, çok ciddi sorunlar var.

Şimdi, esas, işte bu sorunlar karşısında, yani bunlara Türk kökenli yurttaşlarımızın maruz kalmaması için yapılması gerekenler var. Bir kere, konsolosluklarımızın çok ciddi devrede olması gerekiyor. Biz orada gençlik dairelerine bir sözleşmeyi hatırlattık. Yani bir başka uyruklu genci aldığınız zaman derhâl o ülkenin konsolosluğuna haber vermeleri gerekiyor. Bunun pek çoğunun uygulanmadığını gördük orada. Bir kere, bu konsolosluklarımız devreye girmeli ve süratli bir mekanizma oluşmalı. O ailelere hukuki ve onun dışında, Alman aile modelini anlatacak çeşitli aile danışmanlık büroları oluşturulmalı. Her gelen, bir kere, bunu görmeli orada. Yani aile "Kardeşim, sen şu apartmana gidiyorsun, işin var ama sorun burada bitiyor." değil. "Bak, böyle ciddi bir sorun var burada. Ailenize dikkat edin." diyecek, aile danışma merkezleri gibi kurumlar kurulmalı. Bunlar Türkiye'den de çok ciddi desteklenmeli, buradan da desteklenmeli. Bunlar olağanüstü bir şekilde takip edilmeli.

Orada, işin bir başka boyutu: Gençlik dairelerine sorduğumuzda -Almanya açısından söylüyorum- Türk kökenli ailelerin koruyucu aile olma konusundaki isteksizlikleri ve yetersizlikleri. Esasında, normalde biz de velayeti hep şöyle savunduk orada: "Yani, siz bu velayeti anneden alsanız dahi orada yaşayan çocuğun teyzesi olabilir, amcası olabilir yani daha yakın çeperlerdeki akrabaları olabilir, anneanne olabilir, babaanne olabilir. Öncelikle bunlara vermeyi deneyin ya da onun dışında bir başka Türk aileye vermeyi deneyin." diye ama karşımıza çıkan bir sıkıntı, Türk ailelerin bu konuda biraz isteksiz kalması ve ailelerin de yetersiz kalması. Çünkü aradıkları şartlar farklı. Yani belli bir gelir düzeyi olacak ve evleri de çocukların bakımına uygun olacak. Böyle ciddi sorunlar var.

Şimdi, bu sorunlarda, bir kere, öncelikli olarak oraya giden yurttaşlarımızın her aşamada bu konunun, bir kere, varlığından haberdar olup bilgilendirilmesi, bu konuda aile danışma merkezlerinin kurulması, konsoloslukların çok daha aktif bir hâle getirilerek hem aile hizmetlerinde hem de hukuki hizmetler konusunda orada çok ciddi devreye girmesi kaçınılmaz. Yani, yeni giden bir ailenin elinden alındığını düşünün, daha aile Almanca da bilmiyor, Alman toplumuna intibakı zaten tartışmıyorum bile yani bizim orada, maalesef, ailelerimizin de çoğunluğu belli Türk ailelerin oturduğu yerlerde yaşıyorlar. Yani, Alman ya da yabancı, gittikleri hangi ülkeyse oranın uyum koşullarını yerine getirmekte biraz zorluklarımız var bizim Türk kökenli yurttaşlar olarak. Bunların aşılması gerekiyor. Yani, bir ülkede yaşanacaksa o ülkenin de koşullarının ne olduğunun bilinmesi gerekiyor. O açıdan, yabancı ülkeler, hani,

bunu önümüze getirdiği zaman elbette onlar kendi açılarından haklı. “Kardeşim, buraya geliniyorsa bu koşulları biliyor olmanız gerekiyor.” diyorlar. Onlar kendi açılarından haklı ama biz de kendi açımızdan bunları bunlara anlatacak mekanizmaları kurmak durumundayız. Bir kere, uyum sorun çözülmesi yani oraya giden ailelerin uyum sorunu çözülmesi, konsolosluklar devreye girmeli, hukuki yardımlar, aile yardımları kesintisiz ve aksatılmadan yapılmalı ve Türk ailelerden de koruyucu olması gerekenler özendirilmeli. Bu konuda çok ciddi sıkıntı var Almanya’da. Yani, bu konudaki başvuru sayısının yüzde oranı çok düşük, neredeyse yok gibi yani birkaç tane ancak rastlayabildik. Bunlar da tabii, gençlik daireleri de öncelikle gidiyorlar, o ailenin çocuğunun evine bakıyorlar, gelirine bakıyorlar, anlattığımız ölçüde bir çocuğu yetiştirebilecek şekilde Alman toplumuna uyum sağlamış olup olmadığına bakıyorlar ve böyle verdikleri bu kararlarla ancak çocukların velayetleri tekrar ailelerine iade edilebiliyor ya da koruyucu aileleri değiştirilebiliyor.

Yani, süreç biraz sıkıntılı. Birazcık, hani, ana başlıklarını anlatmaya çalıştım ki raporu zaten hepimiz gördünüz. Gördüğümüz tablo budur. Biz sonuç kısmında da uzman arkadaşımız verdiklerimizin hepsini orada değerlendirdi. Yani, ciddi bir sorundur, bu ciddi sorunun, bence, bu raporda Aile Bakanlığıyla da bir ortak çalışma yürütülmesinde ve bu konunun sürekli gündemde tutulmasında ben yarar olduğunu düşünüyorum. Bu raporların birer örnekleri de oraya gönderilirse en azından onlar da kendi aralarında bir çalışma yürütürler.

MURAT BOZLAK (Adana) – Başkanım, ben bir soru sormak istiyorum bilgilenme anlamında.

BAŞKAN – Buyurun.

MURAT BOZLAK (Adana) – Koruyucu aileler para alıyorlar mı yaptıkları bu işten, devletten para alıyorlar mı?

LEVENT GÖK (Ankara) – Alıyorlar.

BAŞKAN – Alıyorlar. Biraz da zaten sorun oradan kaynaklanıyor.

Levent Bey, aslında, olayın çerçevesini çizdi, biraz da dramatize ederek söyledi. Yani bizim sinemacılarımız, senaristlerimiz konu arıyorlar. Aslında o kadar çok konu var ki orada, dram var ki yani Nobel ödülüne belki aday olabilecek durumlar var orada, iyi işleyebilirler. Ama, maalesef çoğu zaman gelip buradaki, Türkiye’deki bir şeyi ayarlamaya çalışırlar, oysa orada büyük acılar var, yitirilmiş çocuklar var ve bunlar bizim çocuklarımız. Şu anda 5 milyon insanımız var orada. Almanya’da muhtemelen bu 5 bin çocuk ediyor alınan, Hollanda’da bin civarında ve diğer Avrupa ülkelerini daha saymıyoruz. Oysa aynı sorun Fransa’da, Avusturya’da, Norveç’te ve Danimarka’da da devam ediyor. O bakımdan çok ciddi bir sorunla karşı karşıyayız. Belki biraz konuşmalar uzayacak ama sabrınızdan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum çünkü gerçekten bunlar bizim evlatlarımız ve bu sorunu burada önümüze katabilsek inşallah çözümü de kolaylaştırabiliriz diye ümit ediyorum.

Yine, incelemelerde sürekli bulunan Sayın Mustafa Erdem’e söz vermek istiyorum.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli üyeler, sevgili bürokratlar; hepimizi saygıyla selamlıyor, bu vesileyle de geçmiş Kurban Bayramı’nızı tebrik ediyor, hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak’tan diliyorum.

Şimdi, efendim, ben 3 sefer Almanya, Hollanda ve Belçika’yı Sayın Başkanımızla birlikte ziyaret imkânı buldum. Şimdi, insan hakları bağlamında bakıldığında, olayın bir yetişkinlere yönelik boyutu olduğu, bir de çocuklara yönelik boyutu olduğu gözleniyor. Yetişkinlere yönelik boyutlarda Neonazi cinayetleri ve Belçika’daki hapisane ve faili meçhul suçlar, öldürme olayları, karakoldaki uygulamalar... Diğerleri de çocuklarla alakalı olan hususlar. Şimdi, bunların birincisi -yani üç kategoriye ayırarak ifade etmek istersek- bizim insanlarımız onların içinde buldukları sosyal, kültürel, psikolojik konum. İkincisi, Avrupa Birliği ülkelerinin içinde buldukları sosyal, siyasal, ekonomik ve dinî durum. Bir diğer konu da Türkiye’nin bunlarla ilgili gerek tarihî geçmişte gerekse günümüzdeki uygulamaları, imkân ve kabiliyetleri.

Şimdi, gençlere yönelik ve büyüklere yönelik uygulamalara baktığımızda, bir sindirme, bir caydırma, bir bezdirme, bir ihraç politikasının izlendiği gözleniyor. Artık Avrupa Birliğinin yabancıya ihtiyacı olmadığı, ekonomik alanların gittikçe daraldığı ve dolayısıyla da başta Türkler olmak üzere asimile edemedikleri bu kitleyi kendi ülkelerinin dışına çıkarmaya yönelik baskı ve şiddete başvurdukları gözleniyor. Çocuklara yönelik uygulamalarda ise temel neden asimilasyon ve bunu yapabilmek için de çocukların ham malzeme olarak kullanılması olgusu. Maalesef, karşı karşıya kaldığımız manzaranın temel hesap, hedef ve gayesi, bana göre, bu şekilde gerçekleşmiş oluyor. Tabii, şu anda hep gençlik dairesi ve çocuklarla alakalı hususlar gündeme getirildiği için Neonazi cinayetleri ve Belçika’daki karakol ve hapisane şartlarını çok fazla gündeme getirmiyoruz herhâlde.

BAŞKAN – Onları bir sonraki gündemimiz var, orada...

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Ha, şimdi, gençlikle ilgili olarak, çocukla ilgili olarak daha doğrusu, ifade edilmesi gerekirse Hamza Bey de Levent Bey de detaylı bilgiler verdiler, çok fazla girmeyeceğim. Ama vakıya şu ki bir kere, bizim insanımız gerek yasal gerekse uluslararası yasalardan kaynaklanan haklarını bilme konusunda maalesef yeterli değil.

İkinci bir husus: Bana göre, önce ev sahibi tedbirini almalı, hırsız suçlama yoluna gidilmemelidir diye düşünüyorum. Burada gerek Türk toplulukları ve akraba cumhuriyetleriyle ilgilenen arkadaşlarımız gerek Aile Bakanlığından bürokratlar gerekse Avrupa Birliği temsilcilerinin olduklarını da biliyorum. Ama gördüğümüz manzara şu ki maalesef orada biz kendi insanımızı bir şekilde başkalarının himmetine muhtaç hâle getirir isek en azından insani duyguları devreye sokmak suretiyle bunlara müdahale imkânını onlara vermiş oluruz.

Şu anda tartışılabilen konunun temel hedefi de oradakilere ne asimilasyon ne uzaklaştırma ne şu ne bu gibi kavramlar kullanılmaksızın tamamen insan hak ihlallerine karşı bir meşru müdahale hakkı doğduğu yönündeki tavır. Biz, maalesef, bu noktada onlara müdahale için meşru bir zemin hazırlamış görüntüsü veriyoruz. Gerek bizim yapmış olduğumuz tespitler ve ikili görüşmelerde gerekse aldığımız duymalarda karşılaştığımız manzara ailelerin, maalesef, arzu edilmeyen bir bölünmüşlük, parçalanmışlık olgusu ifade ettiği ve dünyaya getirilen yavruların bir himmete, bir himayeye muhtaç hâle getirilme olgusu. Şüphesiz diğer devlet imkânları da bu konuda sosyal devlet olma gereğini devreye sokarak asıl gizledikleri hedefin gerçekleştirilmesi noktasında üzerine düşeni yapıyorlar.

Şimdi, biz gerek ithal damat gerek ithal gelin gerek ekonomik şartlar gerekse kültür düzeylerindeki yetersizlik vesaire için de aile içi şiddetin, parçalanmış ailelerin veya bir arada ekonomik şartlardan dolayı kalma olgusunun sosyal bir faciaya dönüştüğü, kendini ifade edemeyen insanların ise orada ciddi manada bir psikolojik bunalıma sürüklendiği, ruh hâliyle de kendi kendine yeterli olmayanların kendilerinin başkalarına bakma sorumluluğunu duydularına ilgisizlik göstermeleri bu felaketin birlikte yaşanmasına sebebiyet veriyor. Avrupa açısından olaya baktığımızda, deyim yerindeyse Avrupa bu çocuklarla alakalı olarak bir millî devletin yapması gerekeni yapıyor, bunun altını özellikle çizerek ifade etmek istiyorum.

Devleti ebed müddet bizim şu anda göz ardı ettiğimiz bir felsefe olmakla birlikte, Batı gerek nüfusundaki azalmaları dikkate alarak gerekse kendisinin geçmişte efendisi konumunda olanlara intikam duygusunu bir şekilde gerçekleşme olgusundan dolayı arzulanmış fırsatı bütünüyle ele geçirmiş vaziyette. Bizim oraya gitmemizdeki ekonomik açlık ötekilerin hislerine, duygularına, ideallerine, uygulamalarına maalesef bir fırsat vermiş gözüküyor. Bunun için de bölünmüş ve parçalanmış ailelerin veya sosyoekonomik şartlardan kaynaklanan mağduriyetlerin kendileri için bir ham madde olmasına ciddi bir zemin hazırlandığı gözleniyor.

Üzülerek ifade etmek istiyorum ki biz konsolosluklarımıza, elçiliklerimize verilen bilgileri veya bize ulaştırılan dilekçeleri dikkate aldığımızda, sadece ve sadece teselli buluyoruz. Oysa olayın bilinmeyen yönleri bir fecaat şeklinde denilirse bu abartılmış olmaz diye düşünüyorum. Bu bağlamda, düşünülecek olan şey, öncelikle Türkiye Cumhuriyeti devletinin şu veya bu şekilde kendisine ait yurt dışı şartlarını paylaşanlara bir sosyal devlet olarak orada kendi kimlik, inanç ve kültür değerleriyle ayakta kalabilme imkânlarının hazırlanması konusunda gayretli olmasıdır. Biz gittiğimiz yerlerde, elçiliklerimizde fevkalade sempatik, sıcak, müşfik ve gerçekten yakın ilişki gördük.

BAŞKAN – Çok gayretliler...

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Bunu tespit etmek doğru. Geçmişte bunun benzerlerinin olmadığı yönündeki şikâyetlerle bir olgudur. Bu manada bir mesafe katedildiği de bilinen bir husus ancak vatandaşların doğrudan bize muhatap olarak beyanları dikkate alındığında, maalesef, elçiliklerimizin, konsolosluklarımızın tarihi, genetik dokularının tesiriyle hâlâ vatandaşlarla aralarındaki o kopukluğu sürdürdükleri ve onlara üst perdeden yaklaştıkları ve insanlarımızın bu manada, gerçek anlamda duygularını, problemlerini onlara ifade edemedikleri gerçeğini görerek üzülüyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu manada, Türkiye Cumhuriyeti devletinin de tutumuna bir iki cümleyle işaret etmek istiyorum. Şu anda yapılan işlem, bana göre doğru ama yeterli değildir. Biz bir şekilde bu insanlarımıza sahip çıkmak, en azından nasıl başkalarının uluslararası yasalarla ilgili bizde ithamları ve müeyyidelerin uygulama noktasındaki karşı karşıya bıraktıkları cezaları devreye sokuyorlarsa biz de bu anlamda onların böyle bir yükümlülükleri olduğunu hatırlatacak güçlü bir irade ortaya koymak durumundayız. Sadece bir örnek olsun diye söylüyorum, çok uzatma niyetinde değilim: Avrupa'da Yahudilere uygulanan şartların bir Müslüman Türk'e de uygulanmasını talep, en azından, bırakın yasal hakları, insan hakları bağlamında bizim için önemli bir mesafe olacaktır diye düşünüyorum. Kaldı ki eğer bunu başarabilirsek insan hakları noktasında ötekilerin kazandığı düzeyleri doğrudan bizim kazanma şansımız olacaktır diye düşünüyorum.

Bir husus daha -Hamza Bey az önce ifade etti, Levent Bey de vurguladı- Hollanda Belçika'yla farklı bir konumda. Hollanda, deyim yerindeyse, Almanya'nın ikiz kardeşi gibi, hatta ondan biraz daha kaba, biraz daha katı bir tavır ortaya koyuyor.

BAŞKAN – Çocuklar hususunda?

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Evet, çocuklar. Zaten bahse konu olan çocuktu, ötekilere girmedik.

Şimdi, Sayın Başbakanın yurt dışına gittiğinde Yunus'la ilgili uyguladığı tavrın maalesef, Hollanda'daki çocukların geleceğiyle ilgili bundan sonraki kazanımlarımıza olumsuz bir beyan olarak yansıdığı ifade ediliyor. Bizim burada güçlü bir devlet görüntüsü verip orada gerek iç kamuoyuna gerekse oradaki vatandaşlarımıza psikolojik kazanım adına bir sert beyanımız, bir devlet olma olgusu içerisinde hareket etmesini bile bu konuda gerekli gören Hollanda için ikili ilişkiler adına ciddi bir tedirginlik, bir telaş ve ikili ilişkilerde ciddi bir katı davranışa sebep olduğunu da üzülen gördüğümü burada arz etmek istiyorum. O zaman bizim burada yapacağımız iş, bağıcı dövme yerine üzüm yeme olmalı ve yasal zeminde şov veya bir başkalarına gösteri yapmayı değil, oradaki insanların kaybettiklerinin kazanılması noktasında bir mesafe alınmaya yönelik olmasını arzu ediyorum diyorum.

Hepinize sevgiler sunuyorum.

BAŞKAN – Evet.

HÜSEYİN AYGÜN (Tunceli) – Bir şey sorabilir miyim Başkanım konuşmacıya?

Oradaki Türklerin mevzuatı, iç ve uluslararası mevzuatı bilmediğini söylediniz de bu konuda bir izleniminiz var mı, sebebi ne olabilir yani neden öğrenmiyorlar hakları?

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Bir kere kültür düzeyleri çok düşük. Şimdi, yeni dönemde, bunları Levent Bey konuştuğu için ben çok -gerek Hamza Bey'in gerekse Levent Bey'in- hukuk alanına girmedim, alanım da değil. Ama olgu şu ki -Almanlar özellikle ki bunun kademeli olarak diğerlerinde de olduğunu görüyoruz- Türk insanının uyanmasını, aydınlanmasını ve haklarını kullanma becerisi ve yetisini kazanmasını arzu etmiyor. Bunun için de üst eğitim kurumlarına gitmeden çeşitli isimler ve kılıflar adı altında bu çocukları daha alt okullarda tüketmeyi ve böylece ara eleman aşamasının altındaki hizmetlerde bunları kullanmayı düşündüklerini görüyoruz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Erdem.

Değerli arkadaşlar, daha önceden "Almanya acı vatan." demişler. Belki gurbetten dolayı bu ifadeyi kullanmışlar ama aslında Almanya acı vatan artık bugünlerde oluyor. Mustafa Bey de biraz işaret etti, oradaki, Avrupa'daki Türkiye toplumunun eğitim seviyesini, ekonomik gelişmişliğini, kültür seviyesini topladığınızda, şu andaki mevcut Anadolu'da yaşayan Türkiye'deki insanların eğitim seviyesinden ve ekonomik durumundan çok geride kaldığını görüyoruz. Biz bunları muhataplarımıza da söyledik. "Yani nasıl oluyor, Türkiye'deki insanların ekonomik seviyesi yükselirken bu insanlar burada eğitimsiz bırakılıyor, bu insanlar gündelik işlere mahkûm bırakılıyor? Bu ancak sistematik bir politikanın ürünü olabilir." diye muhataplarımıza ciddi manada söyledik.

Hollanda da kendine şöyle yanlış bir politika belirlemiş, bunu da ifade ettik: Hollanda bu meseleyi iç işlerine karışmak gibi algılamış ve güya buraya kırmızı çizgi koymuş. Ama, bu politikasını sürdürmeyeceğini orada gördük, kendilerine de ifade ettik. Çünkü, bir defa bu mesele, evrensel bir mesele. Yani insan hakları meselesi herkesin kutsal sayabileceği bir konu. Kaldı ki konuştuğumuz oradaki çocuklar ya bizim vatandaşımız ya soydaşımız. Yani Türkiye kendi vatandaşı hakkında söz söyleyemeyecekse nerede söz söyleyebilecek? Dolayısıyla, bunun yürütülemeyeceğini kendilerine söyledik. Zaten yavaş yavaş bu politikadan vazgeçiyorlar.

2015 yılında Hollanda'da bir kanun yürürlüğe girecek bununla alakalı. Bu ulusal yetkiler artık -gençlik dairelerinin ulusal yetkileri- belediyelere devrediliyor. Biz bu çerçevede belediyelerle de bir ön temasta bulunduk, belediye başkanlarıyla görüştük. Oralarda işlerin daha rahat olduğunu da hissettik çünkü belediye başkanları hem kendi seçmenlerine yakın olmak adına hem de meclislerinde Türkiye kökenli üyeleri var, dolayısıyla "Bizim için böyle bir politikaya lüzum yok. Hatta böyle bir diyalogu ve koordinasyonu sağlayacak kişi bir Türkiye kökenli meclis üyemiz." olabilir dediler yani bu şekilde çok rahatlar. Ama Hollanda hükümeti biraz da popülizm yapmak adına, iç kamuoyuna da mesaj vermek adına böyle bir politika benimsiyor gözüküyor fakat bunu sürdürmesi imkân ve ihtimali yok.

Şimdi, devam edelim görüşmelerimize.

Sayın Oya Eronat...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, şimdi ben hem Hamza Bey'i hem Levent Bey'i hem de Mustafa Bey'i dinledim.

Şimdi, Levent Bey'i dinlerken hakikaten kendi fikirlerimle de çok örtüştü, bazı şeyleri de kendisinden öğrendim. Şunu görüyorum ben: Mesela Avrupa'nın bazı ülkeleri İkinci Dünya Savaşı'ndaki o Nazi düşüncesiyle tek tip insan yetiştirme fikrinden hâlâ vazgeçememiş. Mesela, işte, 6 yaşında mutlaka bisiklete binecek, işte, 8 yaşında yüzme öğrenecek, bir müzik aleti... Hani mesela başka ülkelerde veya bizim ülkemizde adam bilim adamı olmuş ama yüzmekten hoşlanmaz veya suya giremez veya müzikten hoşlanmaz, resim yapar veya hiçbirini yapmaz. Yani, bu bir başarısızlık ölçüsü değil. Ama orada hâlâ tek tip insan yetiştirme düşüncesinin devam ettiğini görüyoruz.

Şimdi, burada, raporda da şunu gördüm: Gençlik dairelerindeki uzmanlar arasında çok az sayıda göçmen olduğunu, bu uzmanların büyük çoğunluğunun o ülkenin kendi öz vatandaşları, kendi asıl unsurlarından oluştuğunu, böylece diğer ülke kültürlerine yakın bakmadığı ve diğer ülke kültürlerini benimsemediğini görüyoruz.

BAŞKAN – Bilmediğini...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Evet, diğer ülke kültürünü de bilmediği için farklı gözle bakılabilir. Bizde mesela iki hanım kol kola rahat gezer, biri birine belki destek olur, belki arkadaşı yürümekte zorlanır veya sevgi belirtisidir. Ama orada iki hanım kol kola gezdiği zaman, hemen bir eş cinsel yakıştırmaları yapıyor. Yani bu kültürü bilmeyen insan bizim kültürümüzü ya da bizim kültürümüzde yapılan davranışları farklı değerlendiriyor. Şimdi, buradaki uzmanların göçmen kültürünü de bilen insanlardan oluşması gerekiyor. Artık bizler bu konuda neler yapacağız? Sizin Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı var, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına da bildirebiliriz.

Ben geçen yıl 2 defa Almanya'da buldum, orada da birtakım şikâyetler dinledim. Oradaki şikâyetlerden biri de, özellikle bizim lisede okuyan çocuklarımızın, seminerlerle, üniversiteye gitmemeleri telkin ediliyor. "İşte, kısa yoldan hayata atılırsınız, böyle para kazanırsınız, böyle rahat yaşarsınız." Orada böyle bir, göçmen çocuklarının yüksek noktalara gelmeleri istenmiyor. Yani bu da bir devlet politikası gibi götürülüyor diye düşünüyorum ve yapılan şikâyetler de bu yöndeydi.

Yine, raporda hangi ailelerin çocukları ellerinden alınmış biliniyor gibi düşünülüyor ama şöyle: Bunu daha sonraki konsolosluklara başvurulardan, bizim konsolosluklarımız tutmuş ama anne ve baba Türkiye kökenli, çocuk Alman vatandaşıysa -ki 18 yaşına kadar öyle oluyor, çifte vatandaş olarak geliyor- fakat bir de şu var: Anne ve baba da Alman vatandaşıdır da anneanne, babaanne, dede Türkiye kökenlidir. Bunun istatistiklere yansımaları ne derece, işte onu bilemiyoruz. Yani elimizde tam bir istatistik bilgisi yok.

Buradaki sıkıntılardan biri de, ailelerimizin bilinçli olmaması veya duyarsız olması. Duyarlıdır da mutlaka, nereye başvuracağını bilmiyor veya zannediyor ki yapacak hiçbir şeyi yok. Onlara bu güveni, bu gücü tabii ki bizim ülkemizin vermesi gerekiyor.

Koruyucu aile konusunda da... Bu da bir kültür meselesi. İşte, biz "Türkiye kökenli aileleri koruyucu aile olmaya özendirilelim." diyoruz ama bizim ülkemizde genelde kendi çocuğu olan aile koruyucu aile olmaya pek yanaşmaz. Son yıllarda yeni yeni başladı. Genelde çocuk sahibi olmayan aileler ya evlatlık alır ya koruyucu aile statüsüne geçer. Orada da en çok eş cinsel evlilikler mübah olduğu için, geçerli olduğu için, eş cinsel aileler de çocuk sahibi olamayacağı için en çok onlardan başvuru oluyor. Hem böyle yanlarında, işte, işlerini de -ufak tefek işlerini- yapabilecek bir insan veya geleceklerini düşünüyorlar veya evlerine bir neşe katmak istiyorlar veya "Aile olmanın hazzını belki bu çocukla tatmin ederiz." düşüncesiyle, en çok eş cinsel ailelerin başvurduğunu biliyoruz. Tabii, eş cinsel ailelere verilen çocukların da ruhsal yönden ne olacağını da hepimiz tahmin ediyoruz.

Tabii, burada, bizim ülkemize çok görev düşüyor. Ailelerin bilinçlendirilmesi gerekiyor. Gene, Levent Bey'in dediği gibi, aile danışma merkezleri gerçekten kurulmalı. Konsolosluklara başvuruların yapılması gerekli. Bir de el kitapçıları bastırılabilir. Ailelerin hepsine nerelere başvurabileceği... Bir de bu istatistik çok önemli. Gerçekten, anne baba da Alman vatandaşı ama aslında Türkiye kökenli. Bu istatistikleri çıkarabilirsek sorunlara biraz daha çözüm bulabiliriz diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Metiner...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim için çok öğretici oldu. Ben çok teşekkür ediyorum. Hamza Dağ ve Levent Gök'ün açıklamaları da son derece sistematik oldu, eskilerin tabiriyle hemen her şeyi içine alan, hiçbir şeyi dışta bırakmayan bir özet oldu. Raporun kendisi bu anlamda çok değerli, sosyolojik bir rapor bence, sosyolojik analizler, gözlemler içeren bir rapor. Batı'nın yüzüne tutulan bir ayna gibi gördüm ben.

Bir de şu açıdan hayıflandım: Yani, sonuçta, Türkiye’de yazan çizen, konuşan insanlarımız ama Almanya’da vesaire ülkelerde yaşayan Türkiye kökenli kardeşlerimizin, yurttaşlarımızın hangi dramlarla karşı karşıya olduğunu bilmiyoruz. Kendi açımdan bu, büyük bir eksiklik. Bu eksikliği giderdiği için de ben bu raporu hazırlayan arkadaşlara hassaten teşekkür ediyorum. Bunun Türkiye kamuoyuna çok iyi bir şekilde anlatılması lazım. Evet, hem garabet hem de dramatik bir tablo bu. Bu tabloya girmeyeceğim. Raporda zaten enikonu, detaylı bir biçimde, bence, anlatmışsınız. Ben de çok değerli buluyorum, katılıyorum.

Şimdi, burada, benim dikkatimi çeken bir şey oldu, o da Alman kültürüyle ilgili. Spesifik olarak Alman kültürüyle ilgili konuşmak istiyorum. “Batı” derken bir bütün olarak homojen bir Batı’dan söz etmek mümkün değil. Ama bu rapor bir kez daha gösterdi ki Batı’nın içinde Batı var. Batı’nın bir dışarıya bakan yüzü var, bir de kendi içindeki gerçekliği var. Yani Batı’yı yücelten Batıcı anlayışlardan da, Batı’yı çok değersiz addeden Doğucu anlayışlardan da kaçınmamız gerekir.

Bir diğer husus şu: Alman kültürü hâlâ o ırkçı, mütekebbir ve seçkin özelliklerini sürdürüyor. Evet, yani Nazi kültürüyle bir biçimde, Nazi geçmişiyile bir biçimde hesaplaştı, eyvallah ama çok derinlerde o genlerin hâlâ sürdüğünü bu raporda bir kez daha görmüş oldum. Bu çok rafine bir asimilasyon politikasıdır. Onu öyle millî devlet anlayışının gerekleriyle açıklamak da doğru değil. Millî devlet buysa bin kez lanet olsun bu millî devlet anlayışına. “Olduğu gibi kabul etmek...” Entegrasyon budur aslında. Olduğu gibi kabul edersiniz, sistemin içine entegre edersiniz. Burada, Alman kültürü ve de Alman düzenini olduğu gibi kabul ederek bir entegrasyon politikasını esas almıyor. Tam tersine, asimile ederek, çocuk yaştan asimile ederek, bir başka kültürün içinde mezcederek, kendine benzeterek bir entegrasyon politikası izliyor. Bunun bu raporla bir kez daha ortaya çıkmış olması, bence, çok önemli.

Şunu da söyleyeyim: Avrupa Birliği herkes için ilerleme raporları kaleme alıyor, herkese karne vermek noktasında da son derece cömert ama bence, asıl, bundan sonra Avrupa Birliğinin, Avrupa Birliğini oluşturan ülkeler için de ilerleme raporlarını hazırlaması gerekiyor. Bu rapor, bu anlamda, bence, bir yönüyle bir ilerleme raporudur ve Avrupa Birliğini oluşturan ülkelerin karnesini ortaya koymaktadır. Dışarıya insan hakları diyeceksiniz, dışarıya demokratik entegrasyon politikası diyeceksiniz, çoğulculuk diyeceksiniz, çok kültürlülük diyeceksiniz ama kendi içinizde tek kültürlü, tek biçimli bir toplum yaratmaya çalışacaksınız. Bu ikiyüzlülüğün çok iyi biçimde anlatılması gerektiğine inanıyorum ama buradan Batı karşıtlığını üretmeden, yani “Biz Doğulular çok iyiyiz. Onlar çok kötüdür...” Yani birini ötekileştirip şeytanlaştırmak için değil ama Batı’nın bu yüzünün de çok iyi anlatılması gerekiyor.

Benim rapor için bir önerim olacak. Önce o öneriyi aktarayım, ondan sonra Mustafa Erdem’in bir sözüyle ilgili bir yanlış algılama içine girmek istemem, sonrasında kendisine de haksızlık etmek istemem. Belki bir başka yerde kullanma ihtiyacı hissederseniz, hani, meramını belki bu vesileyle bir kez daha ortaya koyar diye.

Şimdi, şey şu: Gençlik daireleri ailelerden çocukları alıyorlar. Ben de Almanya’yı çok sıkça gezip dolaştığım için biliyorum, bu yöndeki şikâyetleri çoğu kez not almış bir kardeşinizim. Evet, bir şeyler imzalıyor çocukları alırken, eğitim vesaire yardımlar için. Ama görebildiğim kadarıyla bize de iletilen şikâyetlerden, o metinler Almanca metinler. Dolayısıyla, zaten kültürel seviyesini ortaya sizler de koydunuz, bizler de gözlemliyoruz gittiğimiz zaman, Türkiyeli vatandaşlarımız, kardeşlerimiz zaten kültürel düzeyde... Yani çoğu belki kendi Türkçesini bilmiyor veyahut da Kürtçesini bilmiyor veyahut da neyse, kendi ana dilini bilmiyor, bir de önüne konulan Almanca metni imzalıyor. İmzalıyor ama hangi yükümlülüklerin altına girdiğinin de farkında değil. Yani, bizim, işte buralarda en bilgiçlerimizin, bankaların önümüze koyduğu metinlerin hiçbirini okumadan imza atması gibi, bir de yabancı bir metin düşününüz. Bu açıdan ben rapora bir şeyin dercedilmesi gerektiğini söylemek istiyorum bir öneri olarak. Yani bu tür Almanca metinlerin Türkiye kökenli yurttaşlarımıza mutlaka -ki giden bütün yurttaşlarımızın ortak dili bence Türkçedir. Herkes o dili anlar- Türkçe bir metin olarak takdim edilmesi gerekiyor. Bu metnin ailelere okunması -aileler okumayabilir yani çok uzun bir metindir vesaire, anlamayabilir- okunurken de avukatının yanında hazır bulunması. Böyle bir işlemde geçirdikten sonra bu sözleşme metinlerinin imzalanması. Bunu rapora bir öneri olarak dercederseniz sanıyorum bu konuda, belki bakanlıklarımızın yapacağı girişimlerden de böyle bir sonuç elde edebiliriz.

Mustafa Erdem’in açıklamalarıyla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Yani devleti ebed müddet önemlidir, Devlet-i Aliyye önemlidir, Devlet-i Aliyye’nin üzerine oturmuş olduğu anlayışın ulus devlet anlayışı olmadığını söylemeye gerek yok. Mustafa Bey, Reşat Bey, başkaları benden daha çok iyi bilirler bunu. Ama oradaki bu kaskatı asimilasyonist politikayı -çok daha rafine bir biçime dönüştürülmüş olsa bile- millî devlet anlayışının zaten bir gereği diye takdim ettiğiniz andan itibaren bunun birtakım yanlış anlamalara yol açacağı kanaatindeyim. Yani “Onlar sanki böyle yapmak zorundadırlar. Bütün millî devletler de zaten başka kültürleri içine alarak asimile etmek zorundadırlar.” dersiniz hem bir tür meşruiyet atfetmiş olursunuz bu çabaya hem de Türkiye’yi de bir ulus devlet, millî

devlet olarak tanımladığınıza göre belki Türkiye’de de bu tür asimilasyonist politikaların niye olmadığını bile sorgulama durumu ortaya çıkabilir ki bu yanlış anlamaları ortadan kaldırmak için bir açıklama yaparsanız kendi adıma sevinirim.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Mustafa Bey, söz vereceğim.

Şöyle, bize de aslında bu tür şikâyetler gelmişti görüşmelerimizde. Çünkü gençlik daireleri bazen “Size ekonomik yardım yapacağız.” falan deyip bir belge imzalıyorlarmış. Ama bu belgenin altında şöyle şartlar var: “İşte, ben çocuğuma bakamazsam bunu size teslim etmeye razı geliyorum.” falan gibilerden hükümler. Onu bilmiyor vatandaş, imzalıyor. Ondan sonra, birkaç ay sonra “Sen çocuğuna bakmadın. Sen zaten imza da atmışsın.” Alıp gidiyor. Böylece de süreci kolaylaştırıyor kendince.

O bakımdan, bu önerinin... Evet, isabetli bir öneri. Bizim de raporda atladığımız bir öneriydi. Bunun da inşallah -biraz sonra size de takdim edeceğim böylece- rapora alınmasını sağlarız.

Mustafa Bey, kısa bir açıklama çünkü çok bekleyen arkadaşımız var.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Şimdi, ben bir polemik girmek istemem. Zaten konu farklı şekillerde, farklı kimseler tarafından ifade ediliyor. Burada olgu şu: Almanya ister İkinci Dünya Savaşı öncesi olsun isterse İkinci Dünya Savaşı sonrası olsun, Almanya Almanya. Nazist ruh dün Hitler döneminde depreşmiş ama bugün Merkel döneminde suyun altına, yerin altına inerek devam eden bir kültür. Almanya kendi içerisinde bir devlet, dününü inkâr etmeyen, geleceğini güvence altına almak isteyen bir devlet. Bu hâliyle kendi bekası adına ne yapması gerektiğini biliyor ve şimdiden onun tedbirlerini alıyor.

Bu anlamda, kendi geleceğini gelecek adına tehdit unsuru olarak gördüğü Türk kesimini de kendisi içerisinde eritmeye ve bu hâliyle bir problem oluşturmamaya özen gösteriyor. Gerek gençlere ve büyüklere uygulanan gerekse çocuklara uygulanan politikanın arkasında da o var. Benim özlemim budur, Türkiye Cumhuriyeti devleti sonsuza kadar bölünmeden, parçalanmadan, birlik ve beraberliğiyle varlığını devam ettirsin. Gıpta ettiğim devlet de bu anlamda. Almanya eğer böyle bir şey yapabiliyor, Türkiye bu noktada bir şekilde bir çözüme doğru gidiyorsa...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – O zaman sizi doğru anlamışız.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Bu benim ifade şeklim. Bunun tedbirlerinin alınması lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Türkiye böyle yapmıyor diye hayıflanıyorsunuz.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Ancak şurasına dikkatinizi çekmek istiyorum: Türkiye...

BAŞKAN – Mustafa Bey, toparlayalım, evet.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Toparlıyorum, polemik girmeyeceğim.

Türkiye, bir şekilde geçmişten bugüne entegrasyon olgusunun bir asimilasyon olduğunu keşfedemediğinden hep bu fikri savundu. Ama Sayın Başkanım, Almanya’ya benim de gittiğimde entegrasyonun artık bir asimilasyon olduğunu, bu kavramın kullanılmasının bile bizim için çok doğru olmadığını, bunun yerine “uyum” kavramının kullanılmasının daha doğru olacağını...

Peki, bu noktada biz, entegrasyon, Avrupa Birliği uyum çalışmaları vesaire adı altında bu kavramın kullanılmasının yanlış olduğunu söylersek acaba günah -dinî kavramıyla- siyasi kavramıyla suç mu olur diye düşünmek lazım. Benim kastettiğim budur. Almanya nüfus bakımından tükenen bir devlet ise Alman devleti olgusunu devam ettirebilme adına birtakım tedbirlere başvurabiliyorsa -tırnak içinde söylüyorum- bu, onun geleceği için zaruret gördüğünden dolaydır. Tedbirlerini alma konusunda hiçbir gayretsizlik yapmıyor. O zaman, bir devlet olarak Türkiye’yi düşünüyorsanız, Türkiye de beka sorununun çözümü konusunda her türlü tedbire başvurulmalıdır. Bunun daha doğal bir yolu da yoktur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Tamam, görüşlerini açıkladı.

Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; teşekkür ediyorum.

Ben -tabii, bir kesit olarak bir sorunu konuşuyoruz, önemli bir sorun gerçekten de ama- şunu hemen belirtmek istiyorum: Buraya mağlup bir kültürün orta düzeyin altındaki eğitilmiş insanların başlangıçta işçi olarak gittiği bir ülke Avrupa ülkeleri. Dolayısıyla, orada uzun yıllar izole olarak kaldılar. Kültürel paylaşımada oradaki devletlerle girmediler, giremediler çünkü dil bilmiyorlardı, çöp topluyorlardı, kömür üretiyorlardı, ağır döküm fabrikalarında çalışıyorlardı. Bu insanların çocukları orada önce gurbetçiydiler, sonra orada kalmaya başladılar, orada eğitim almaya başladılar. Alman devleti için -tırnak içinde- tehdit oluşturmaya başlama süreçleri o

toplumda kendilerini bir Alman gibi hissederek eğitim almaları, sermayeye katılmaları, ekonomiye katılmaları, sosyal hayata katılmalarından sonra oldu.

Dolayısıyla, bu anlamada, Alman hükümeti de kendi kültürel kodlarına muhalefet edebilecek bu unsurlara tedbir almaya başladı. Gençlik merkezlerinin esas amacı, Nazi Almanya'sında gençlerin belli standartlarda yetişmesini öngörüyordu. Levent Bey standartların bir kısmını sıraladı. Bunların daha ağırları var. Yani hangi kitapları hangi yaşta okuyacaklarına dair bile listeler var o dönemde. Dolayısıyla, şimdiki Almanya bizim çocuklarımızın, Türkiye'den giden çocukların ilköğretimde, ortaöğretimde ve yükseköğretimde en aşağıda okumalarının tedbirlerini zımnen okullarda aldı. Ama buna rağmen bu süzgeçleri geçip Alman toplumu da temayüz etmeye başlayınca onu tehdit olarak algıladılar. Almanya'da Anayasayı Koruma Kurulu diye bir kurum vardır. Örgün devlet içinde yoktur ama Türkiye'deki Millî Güvenlik Kurumu gibi -daha öncesinden bahsediyorum- aldığı kararlar hükümetlerce, hem federal hükümetlerce hem de yerel hükümetlerce ivedilikle ele alınarak halledilir.

Şimdi, burada koruyucu ailelerden esas maksat... Bizim iki temel ayracımız var kategorik ve genel olarak baktığımızda Batı toplumuyla: Bir tanesi mülkiyettir, bir tanesi de masuniyet karinesindedir. Bizde berâti zimmet asıldır. Yani kişiler suçsuzdur, suçları ispat edildiğinde suçlu olarak ilan edilirler. İkincisi, can dâhil Doğu toplumlarında emanettir. Mesela, bir insana "Nasılsınız?" diye sorduğunuzda "Emaneti taşıyorum." der. Kendisinin öz olarak içinde bulunduğu şeyi bile emanet olarak görür. Ama Batı toplumunda mutlak mülkiyet hakkı vardır. Dolayısıyla, çocukları, herhangi bir mahkeme kararı olmadan, belki kıskançlığından, belki rahatsızlığından, alttaki komşusunun çocuklarının gürültü yapmasından rahatsız olarak bile şikâyet edebilir. Bunu tahkik etmeden, bu gençlik merkezlerinin çocuklara el koymasının altında temel yatan sebep şudur: Bu çocukların kültürel olarak, dinî olarak kendi toplumlarının genlerine uygun, kültürel ve dinî kodlarla yetişmesine engel olmaktır. Bu çok net.

Biz Almanya Büyükelçiliğinde, Alman Federal Meclisi sosyal demokratların grup başkanı bayanla ayaküstü sohbet ettiğimizde ben birtakım verileri kendi verdiğimde dehşete kapıldı kadın. "Ben ateistim. Ama herhangi bir inancı engellemek ve onun kültürünü yaşamak adına, yasaklama algısıyla bu merkezler çalıştırılıyor ve çalışıyorsa -ki ben bu bilgiye şu anda sahip değilim- ben bununla mücadele ederim." dedi. Ama gerçek şudur ki: O toplumda temayüz ederek örnek insanlar hâline gelebilecek, hem ekonomik hem sosyal hem eğitim olarak örnek insanlar hâline gelebilecek ve toplumu etkileyebilecek konumda olacağını düşündüklerinden tedbir alıyorlar ve esas mesele bir inanç, kültür mücadelesidir; bunun altını çizmek istiyorum. Bu, basit bir gençlik merkezi hareketi değildir. Avrupalı devletlerin tamamında bu çok keskin biçimde uygulanıyor ve düşünebiliyor musunuz, benim çocuğumu herhangi bir mahkeme kararı olmadan, bir komşunun, sokaktan giden bir adamın ya da kimliğini bilmediğim bir adamın ihbarıyla elimden alıyor, en erken üç ay ve daha sonrasında ilgili beni asla baş başa görüştürmüyor. Bu büyük bir zulümdür.

Ben gerçekten, emeği geçen arkadaşlara teşekkür ediyorum. Bunun devletimizin kurumlarıyla paydaş olarak uluslararası arenada dile getirilmesinden yanayım. Bu önemli bir sorundur.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bostancı...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok teşekkürler.

Yeni gelen arkadaşlara, hoş geldiniz.

Bu meseleyi biz sadece kendi meselemiz, yurt dışındaki Türk ailelerinin problemi odağından bakarsak yanlış yaparız. Genel manada trendler nedir, küresel süreçler nedir ve bunun içinde bizim meselemiz nasıl bir anlam taşır; böyle bir bakış, olup bitenleri anlama bakımından daha fazla fikir verir.

Eski Roma hukukunda, baba ailenin mutlak hâkimiydi. Çocukları ve eşi üzerinde tam haklara sahip bir kişi olarak tanımlanırdı ve aile içi ilişkiler tamamen özel ilişkiler üzerinden değerlendirilirdi. "Çocuk kavramı tarihsel olarak son iki yüzyılda keşfedilmiştir." diyen tarihçiler var. Daha önce çocuklar büyüklerin küçük birer kopyası olarak görülürdü. Çocuğun ayrıntılı olarak çeşitli pedagojik ve psikolojik şartlara sahip olduklarına dair bir yaş skalası üzerinden değerlendirilmeleri de yeni bir hadise, yeni bir süreç olarak görülüyor.

İnsan haklarından bahsedilmezdi. İnsan hakları, malum, yine, son iki yüzyıllık gelişmelerin bir neticesidir. İşte, Habeas Corpus'tan tutun, John Locke'un tabii haklar nazariyesine kadar toplanan üç yüz yıllık bir tarih. Çocuk haklarından bahsediyoruz, hayvanların haklarından bahsediyoruz. Bunların hepsi, aslında, bize şunu gösteriyor: İnsanların geçmişte özel hukuk alanı içerisinde görülse dahi, özel hukuk içerisinde otorite olan kişilerin tam yetkili bir şekilde davranamayacakları haklara sahip varlıklar olarak

görüldüğüne dair bir yeni trend geliyor. Şunu kastediyorum: Aile dediğimizde, bizde hâlen anlaşılın, aile içi ilişkilerin özel hukuka tabi olduğudur; daha doğrusu, bir özel alan ilişkisi içerisinde mütalaa edildiğidir. Baba ve anne çocukları üzerinde tam hakka sahiptirler. Bu hakka ilişkin kamusal birtakım normların geliştirilmesi düşünülemez. Bu anlayışın, bugün de kimi yerlerden esnese ve devletin, sivil toplumun kimi müdahaleleri olsa bile bunun yaygın bir anlayış olarak bizde var olduğunu görüyorum.

Bu raporun bizim bakımımızdan da sonuçları olduğu kanaatindeyim asıl kastımın ötesinde. Şöyle ki: Biliyoruz, aile formu değişiyor, dünyada değişiyor; işte, birçok yerde boşanmalar çok fazla. Boşanmalarla birlikte Avrupa'da çocukların konumları ve geleceklerine ilişkin, ailenin koruyuculuğundan mahrum kaldıklarını görüyoruz. Böyle olduğunda, kim bu işi üstlenecek, kim birtakım rolleri yerine getirecek? Türkiye'de, hakeza aile ilişkileri dönüşüyor, çekirdek aile birçok problemle karşı karşıya. Mesela TED Koleji gittiğinizde, çocuğu kayıt yaptırırken ilk sordukları sorulardan biri: "Ana baba ayrı mı?" Böyle bir soruyla muhatap olduğumuzda, aslında, Türkiye'de de şehirleşmeye ve modernleşmeye paralel -başka nedenleri de var- boşanma oranlarının arttığını görüyoruz.

Peki, çocukların sadece özel olan ilişkisi içerisinde mütalaa edildiği bir anlayışta, bir bakıma sahihsiz kaldıkları bu süreçte hangi ortak normlarla onlara biz koruyuculuk sağlayacağız? Benim kanaatim, aslında, bu gençlik merkezleri uygulamalarının Avrupa'da çok yerinde olduğudur sistematik olarak bakıldığında. Türkiye'de bunun muadili var mıdır bilmiyorum ama mutlak surette Türkiye'de de böyle bir kurumun oluşturulması faydalıdır kanaatindeyim. Hem Türkiye'deki işleri takip etmek ve çocukların haklarına ilişkin, onların durumlarına ilişkin olup bitenleri takip etmek bakımından hem de muadil bir kurum olarak Avrupa'daki benzeri kurumların çalışmalarını ilişki kurmaları ve bu tür problemleri orada dile getirmeleri bakımından ben Türkiye'de de benzeri bir kurumun teşekkül edilmesinin faydalı olduğu kanaatindeyim.

Şimdi, özel alan ve kamusal alan ayrımı çok konuşulur Türkiye'de. Çok temelde, anlaşılması bakımından şunu söyleyeyim: Özel alan ilişkisi keyfî bir ilişkidir. Kerameti, hikmeti kendinden menkul. Baba döver de sever de. Yahut da bir aile işletmesi yaparsanız çocuk istediği saatte iş yerine gidebilir. Ama kamusal alanda bir çalışma yerinin kuralları vardır ve insanlar o kurallara uymak durumundadır. Acaba çocuk gelişiminde birtakım kamusal normlar tespit edilerek çocukların bunlara uygun bir şekilde gelişiminin takip edilmesi şeklinde yeni bir anlayışla mı karşı karşıyayız? Evet. Bir kere, zaten merkezî eğitimin kendisi böylesine bir kamusal norm üzerinde şekilleniyor. İlkokul 1'e gittiğinde çocuk belli bir müfredatı almıyor mu 6 yaşında, 7 yaşında? Alıyor. 2'de, 3'te, 4'te, 5'te neleri alacağı belli. Dolayısıyla, Avrupa'daki, bu, 6 yaşında -Levent Bey'in ifade ettiği- belli birtakım yeteneklere sahip olması, bir müzik aleti çalması, yüzmeyi öğrenmesi, ben bu tür yol gösterici ve çocuğun yetişmesine, pedagojik olarak önemli olan normların artık özel alan ilişkisi yerine kamusal otoriteler tarafından dahi takip edilmesi gereken bir husus olabilme meselesini tartışmamız gerektiğini düşünüyorum. Yani bunu "Hemen böyle çok otoriter bir toplum oluşturuyoruz. Her şeyi çok disipline mi ediyoruz?" anlayışıyla yaklaşılabilir bir mesele olarak değerlendirmiyorum. Çünkü Türkiye'de de çocuklar birçok problemle karşılaşmıyorlar.

Daha bugünlerde çok dramatik bir haber vardı. Altı aylık çocuğunu, işte, bırakmış, gitmiş, dokuz gün sonra dönmüş, gelmiş, çocuğu ölmüş. Sadece bu değil, bakın, şu mahrem alanda neler yaşanıyor. Bakmayın siz, gazetelere intikal etmeyen öyle olaylar var ki. Kadın doğum uzmanlarıyla konuşun, o, Türkiye'nin mahrem hikâyelerini oradan dinleyin. Dolayısıyla, burada, hakikaten, kamusal otoritelerin üstlenmesi gereken roller olduğu kanaatindeyim. Aile içi ilişkilerin de sadece bir özel ilişki alanı olarak görülmemesi gerektiği, mutlak surette kamusal normlarla tahdit ve denetlenmesi gereken bir ilişki biçiminde yeniden değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum Türkiye adına çıkarılması gereken sonuçlardan biri olarak.

Şimdi, Avrupa'daki uygulamalara baktığımda şunu görüyorum: İşin bir diğer tarafı var yani devletin, Avrupa'daki Hollanda'nın, Belçika'nın, Almanya'nın bu konulara yaklaşımında ikili bir eğilim gözleniyor. Bunlardan birincisi, geleneksel hümaniter kültürün ve normların ışığı altında insan haklarına yaslanan ve çocuğun yetişmesini böyle bir perspektiften gören bir değerlendirme, belki Hollandalı Erasmus'u da hatırlatan bir yaklaşım. Ama bir diğeri de, yükselen ırkçılık ve o ırkçılık çerçevesinde entegrasyon politikalarının bir aracı olarak bu işlere bakan ve pratikte bunu bu şekilde şekillendiren bir otoriter yaklaşım. Aslında, uygulamalar ikisinin geriliminde yürüyor. Yani sadece bütünüyle planlı, entrik, ırkçı bir yaklaşımın şekillendirdiği politikalar olarak görmüyorum. Örneklere baktığımızda, bir tarafıyla o hümaniter yaklaşım da var ama son derece zayıf ve geri planda. Bir diğeri de ırkçı yaklaşım. Şimdi, ırkçı yaklaşım nereden çıkıyor? Malum, Avrupa'nın yaşadığı ekonomik krizler. Eğer ekmeği paylaşacaksanız, birilerini sofradan atacaksanız önce yabancılardan başlıyorsunuz. ırkçı yaklaşımın iki eğilimi vardır. Bunlardan birincisi, "yabancılar dışarı"dır. Yani kusmadır. Claude Levi-Strauss'un ifade ettiği gibi, "Dışarı. Kendi ülkene dön." dersin. Bu her yerde açık bir şekilde ifade ediliyor, duvarlara yazılıyor. Bunun ikinci ayağı da olmazsa olmaz ayağı da "İçeride kalıyorsan, kardeşim, bana uyacaksın."dır. Entegrasyon, uyum veya bütünleşme, adını ne koyarsan koy, ırkçı politikalar mutlak surette orada bulunan yabancı unsurların kendisi gibi olmasını

zorlayacak birtakım tedbirler alır. Gençlik merkezlerinin böyle bir fonksiyonu olduğunu da görüyoruz. Ama bizim tarafımızdan baktığımızda da şunu görüyoruz: Avrupa'ya giden, egemen kültürle yüzleşen bizim ailelerimiz ikinci, üçüncü, dördüncü kuşaktan itibaren zaten kendiliğinden bir gönüllü asimilasyon da yaşıyor. Ebeveynler acaba çocuklarını ne ölçüde bizim kültür diyeyim bizim kültürün normlarına göre yetiştirebiliyorlar veya böyle bir şey mümkün mü? Çocuk okula gidecek, sokağa çıkacak, yabancı arkadaşları olacak, insanlarla konuşabilmek için Almanca öğrenecek. Mesele sadece dil öğrenmesi değil aynı zamanda dille birlikte bir hayat tarzını, bir bilişsel haritayı edinmesi anlamına geliyor. İkinci, üçüncü kuşaktan itibaren bir tarafıyla zaten gönüllü bir entegrasyon süreci yaşanıyor. Çocuğuyla ebeveyni arasında zaten bir kuşak farkı her yerde vardır, Türkiye'de de vardır. Bunun üzerine artı neyi ekliyorsun? Yabancı bir ülkede, yabancı bir sokakta başkalarıyla ilişki kurarak bu kuşak farkını katmerleştiren ve senden yabancılaşan çocuklarını görüyorsun. Uyumsuzluk sadece yabancı otoritelerle Türk aileler arasında değil ki, uyumsuzluk ve derin yarılma aşlında aileler içinde kendi çocuklarıyla ebeveynleri arasında. Şimdi, buradaki problemi yok sayıp sadece otoritelere yüklemek problemi doğru görmemizi sağlamaz. Çocuk kendisi de gider gençlik merkezine müracaat eder "Ailem beni zorluyor." diye. Türkiye'de de 18 yaşına gelmiş kimi çocuklar, eğer aileleri biraz otoriter davranıyorsa o Avrupalı anlayış çerçevesinde "Artık ben 18 yaşına girdim, bana karışamazsın." diye meydan okumuyor mu? Çocuklar ki 50 yaşına da gelse gözümüzde çocuktur ama on sekiz yaşında "Artık ben rüştümü ispat ettim, bana karışamazsın." şeklinde bir tavır takınabiliyor. İşte isyankârlık vesaire o kendi yetişme tarzı, ergenlik bütün bunları hesaba kattığımızda işin bizim tarafımıza ilişkin sosyokültürel bir yanı var yüzleşmemiz gereken ve bu konuda üzerimize düşenleri yapmamız gereken bir yanı var.

Sadece şeytan taşlamakla, sadece "İrkçi Batı, bak neler yapıyor." şeklinde kısmen haklı ama sadece ondan ibaret olmayan bir hikâyeyi görmek bizi hayaletlerle dövüşmeye götürür, o bakımdan hem küresel süreçler, aile ilişkileri, ebeveyn çocuk bağlantıları, bunların tarihsel seyriyle ilişkin bir okuma hem Avrupa'nın bütün bunları yaparken kendi toplumuna ilişkin ihtiyaçları, oradaki normlar hem Avrupa'daki Türk ailelerinin kültürel olarak kuşaklar arasındaki farkı hepsini birden analitik bir şekilde değerlendirerek bu işin içinden ancak çıkabiliriz.

Sonuçta diyeceğim şu ki: Türkiye'de de gençlik merkezlerini kuralım.

BAŞKAN – Evet.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hakikaten aile içi ilişkiler kamusal normlar tarafından sınırlandırılıyor, bunu görelim, bununla yüzleşelim. Türkiye devleti kamusal otoritesi de esasen nasıl şiddet gören kadınlar için Mor Çatı benzeri yapılanmalar oluşturuyorsa çocuklara yönelik de bir görevlendirmeyi mutlak surette üstlenmeli ve bu çerçevede Avrupa'nın bu dramatik öğreticiliğinden Türkiye'ye çıkaracağımız dersler olduğu kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Şimdi, bir soru soracağım Hocam. Yani bu raporda anlatılan gençlik merkezinin faaliyetleri, bu rapor doğruysa ki arkadaşlarımızın gözlemlerine, analizlerine değer vermek zorundayız tamamen asimilasyonist bir politikayla karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor. Gönüllü entegrasyona zaten kimse karşı çıkmaz, o doğal süreçlerin beraberinde getirdiği bir şeydir yani. Bunu engelleyemezsiniz de ama burada devletin sistematik bir biçimde farklı kültürleri kendi içinde eritme politikası. Siz de Türkiye'de benzer bir yani aynı fonksiyonları icra eden bir gençlik merkezi mi olsun istiyorsunuz, yoksa gençlik merkezleri olsun ama fonksiyonları şöyle şöyle olsun diye mi... Bunu açıklarsanız...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, hayır, şimdi Avrupa'daki gençlik merkezlerinin de bütünüyle ırkçı politikaların bir aracı olarak çalıştığı kanaatinde değilim, burada o tür örnekler var.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – O zaman revize edilmesi lazım burada.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, bu tür örnekler var. Biz tabii kendi problemimize odaklı bir şekilde hazırlamışız, o problemin dışında da Alman aileler verilmiş başka koruyucu ailelere. Bu bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor yani sadece nasıl entegrasyonu sağlayabiliriz, bunun için de bir gençlik merkezi oluşturulmuş anlayışına yaslandığı kanaatinde değilim.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bütün tezleri bunun aracı olarak kullanılmış orada.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, pratik olarak bizimle ilgili kısmında dediğim o kendi modern zamanlara ilişkin kamusal otoritenin faili üzerindeki...

BAŞKAN – Hocam toparlayınız, başka arkadaşlara da söz verelim..

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Affedersin.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Benzer bir şey öneriyorsanız burada eleştirdiğimiz şey nedir, ben de onu anlamaya çalışıyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şimdi, bir dakika. Aile üzerindeki kamusal otoritenin yaptırımları olduğu kanaati böyle bir yapılanmayı beraberinde getiriyor. Ben de Türkiye’de, boşanmalardan tut, çocukların sahipsizliğine kadar geniş bir alanda bu tür bir fonksiyonu yerine getirecek bir gençlik merkezini gerekli görüyorum. Bunu söylerken Avrupa’da bizim bugün şu rapor çerçevesinde eleştirdiğimiz ırkçı benzeri yaklaşımları pratiğe taşıyacak araçlar olarak asla düşünmüyorum. Zaten öyle bir yaklaşımım da söz konusu değil, herkes neyse, kimse, kimliği neyse aynı şekilde yaşasın ve devam etsin ama gönüllü olarak nereye uyum gösterirse gösterebilir ama bir ihtiyaç, onu söyleyeyim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, saat 14.00’de açılacakmış Meclis. Bir gündem maddemiz daha var, o da çok önemli. Ya ara verelim bu maddeden sonra, gündemden sonra ya da yarınki gündeme ekleyelim diğer maddeyi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Burada 2 arkadaş kaldı zaten.

BAŞKAN – Hayır, hayır, şöyle: Bu gündem maddesini bitireceğiz de cezaevleriyle ilgili konu da çok önemli de.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Genel Kurul açıldıktan sonra devam edebilir miyiz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, hayır, yani ikiye kadar epey zaman yok mu ki yani bitiremez miyiz o zamana kadar, bir bakalım.

BAŞKAN – Tamam, birazcık ilerleyelim.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Başkanım, soru sorabilir miyim ben şeyin başında?

BAŞKAN – Evet.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Şimdi, buraya giden arkadaşlarımızdan acaba yani böyle menfi olaylar anlatılıyor ya, hayır bir de çocukları verilmiş de memnun olan birileri var mı yani onu da ziyaret ettiniz mi?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Hiçbir örnek yok çünkü.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Hiç yok mu örnek?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Tespit edilen bir şey yok.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Böyle birisini tavsiye etmediler mi?

BAŞKAN – Şimdi, şöyle, Reşat Bey, yani var aslında da çok ender diyelim. Mesela bir tanesi şu Backnang yangını vardı hani Afyonlu ailenin 8 ferdi ölmüştü. O gençlik dairesiyle de toplantı yaptık. O gençlik dairesinin uygulamalarını bizim önerilerimize yakın bulduk. Nedir? Diyorduk ki biz: Çocukları hemen çok çabuk almayın yani böyle basit sebeplerle almayın, öncelikle aileye destek verin. O gençlik dairesi “Evet, biz bunu yapmaya çalışıyoruz.” dediler. “Biz bu aileyi kaç yıldan beri destekliyoruz, yaklaşık bu zamana kadar desteklediğimiz meblağ 150 bin euroyu buldu.” demişlerdi. Hatta bundan sebep, diğer gençlik daireleri ve hükümet yetkilileri bizi eleştirilmişlerdi, basın da eleştirdi yani “Geç kalmışsınız, bu çocukları almanız lazımdı.” gibilerinden eleştirilere maruz kalmışlar. Bunlar da var, yok değil şeyde.

Evet, Sayın Ülker Güzel...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle İnsan Hakları Komisyonu olarak böyle bir konuyu ele alıp, inceleyip, belli bir noktaya getirmek, bir rapor hazırlamak görevini üstlenmiş olan Komisyonumuz ve değerli üyelerine teşekkür etmek istiyorum. Bu gerçekten çok önemli bir konu çünkü gençliğin ve hele yurt dışında yaşayan, hayatını devam ettirmek isteyen toplumun yabancı ülkelerde hayatını devam ettirirken kendi benlikleriyle ilgili karşılaştıkları, bunun kaybedilmesi konusunda karşılaştıkları sıkıntılar üzerine eğilmek, çalışma yapmak çok önemli bir konu diye düşünüyorum. Ve raporu okudum, çok etkilendim, gerçekten tespit edilen sonuçlar olarak da, içeriği olarak da ve o devletlerin, o ülkelerin kendi ülkelerine uyguladıkları sosyal veya siyasi politikaları olarak önümüze bir tablo sergilediler, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada arkadaşlarım... Son konuşmacı hâline gelmiş olmak da aslında bir bakıma bazı konuları...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Konuşmacımız var daha burada.

BAŞKAN – Daha var, 2-3 kişi var.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Bir kişi daha var, evet.

Efendim, şimdi burada önemli olan şudur: Arkadaşlarım çok güzel noktalara dokundular, gerçekten çok önemli noktalar. Bizim en az elli senedir yurt dışında bulunan ve bu problemlerle karşılaşan bu toplumumuza çok ciddi bir şekilde problemlerine çözüm getirci uygulamaları çok kısa sürede uygulamaya geçirmemizde fayda var diye düşünüyorum.

Bu arada arkadaşlarımın söylediklerini hiç tekrar etmeden sadece kendi bazı tespitlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Öncelikle yurt dışında bulunan bu vatandaşlarımız o ülkelerde gerçekten çok enteresan uygulamalarla karşılaşılıyorlar. Ben 1997 senesinin Temmuz ayında üç yıl görevli olarak İsveç Stockholm Büyükelçiliğinde başmüşavir olarak görev yaptım. 1997 senesinin temmuz ayında oraya gittiğimde İsveç gazetelerinde ve televizyonlarında bir olay çalkalanıyor ve herkes bu olayın peşine düşmüş bir şekilde gündemde baş konuyu teşkil etmişti. Bir basın mensubunun yapmış olduğu araştırma neticesinde, İsveç'te kırk seneyi aşkın bir dönem yani 1940'larda falan başlamış zannediyorum yabancı göçmenlere uygulanan, özellikle kadınlara uygulanan bir kısırlaştırma politikasıydı ve bu politikada hastaneye yatan her kadını "Tedavi edebiliriz seni ancak kısırlaştırarak, bunu kabul edersen." şeklinde bir oluru aldıkları sonra tedavi ediyorlardı. Tabii bu basına yansıdı, çok detaya girmeyim. İsveç göçmen bakanı olan o dönemde bir bayan şeye çıkarak özür diledi ama bunu yaptıklarını, gerekçe olarak da kendi nesillerinin bozulmaması açısından böyle bir uygulamaya gittiklerini açıkladı. "Hayatta olanlara da burada tazminat vermeye hazırız." dedi. Zannediyorum çok az bir miktar sayısı kalmış hayatta olanların. O hayatta olanlara Türk parasıyla 400 lira kadar yani o zamanki para birimlerine göre yani toplam 400-500 liralık bir yardım yapıldı. Bunların arasında Türkiye'den giden göçmen kadınlarımız da vardı.

Tabii daha sonra yapılan araştırmalarda şöyle bir izlenim edindim: Küçük yaşta anaokuluna gitme mecburiyeti konuluyor, anaokuluna çocuğunu göndermeyen her ailenin peşine düşülüyor ve bu mecburiyet, aileyi çocuğunu okula göndermek zorunda bırakıyor. Böylece bir nesil yetiştiriyorlar fakat yetiştirdikleri nesil, belli bir getto bölgelerinde oturmaya mahkûm edilen bu göçmenler eğitim seviyeleri sebebiyle de belli okullarda, belli yerlerde kalıyorlar ve daha sonra hizmet sektöründe görev almak zorunda kalıyorlar yani bir üniversiteye gitmek, herhangi bir şekilde diğer kamuda görev almak gibi üst düzey bir çalışma ortamına asla sahip olamıyorlar. Hatta bana ticaret başmüşaviri olarak yapılan bir toplantıda basında sorulan sorulardan bir tanesi buydu. "Türk toplumu içinde neden herkes hizmet sektöründe çalıştırılıyor, İsveç'te kamuda görev alan hiçbir kimse yok?" bunun nedenleri sorulmuştu.

Diğer bir taraftan, bu sene yazın Fransa'da kadınların şiddet görmesi ve kadınların iş gücüyle ilgili bir uluslararası toplantıya katıldım. Bu toplantıda çok enteresandır ki Fransa yetkili bakanı Fransa'da dünya üzerindeki ülkeler arasında en fazla şiddete maruz kalan ülke olduklarını ifade etti ve Türkiye'nin kadınlara şiddet konusunda Sosyal Politikalar Bakanı olarak Sayın Fatma Şahin'e yönettikleri ve pek çok açıklamalarda bulunması gerektiği konusunda talepleri de oldu. Bu arada en fazla üzerinde durdukları konu ailenin parçalanması hâlinde çocukların durumuydu ve bu çocukları eğitebilmek, bu çocukları topluma kazandırabilmek konusunda plan ve yeni birtakım çalışmalar, programlar yaptıklarını ifade ettiler.

Şimdi, ben daha fazla şeyde bulunmak istemiyorum bu tespitlerden sonra, arkadaşlarımın hepsi çok güzel noktalara dokundular sadece bizim şunu yapmamız gerekiyor. Mutlaka ciddi bir boyutta yurt dışındaki gelişen ve yetişen genç çocuklarımıza sahip çıkmamız gerekiyor. Mutlaka, bakanlıklarımız üstlenmiş oldukları görevler sebebiyle birtakım çalışmaları yerine getiriyorlar ama zannediyorum bunlar arasında bir koordineli çalışma yok. Mutlaka, koordineli çalışmayı sağlayacak bir birimin oluşması veya bu bakanlıkların çalışmalarını koordineli bir şekilde götürmesi gerekir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, Yurtdışı Türkler Akarba Toplulukları Başkanlığı, Çalışma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, buna benzer pek çok bakanlıklarımızın kesinlikle kendi öngörülerini çerçevesinde, tespitleri çerçevesinde yaptıkları çalışmaları koordineli götürmeleri gerekiyor. Bizim bu konuda çok ciddi boyutta bir finansman ayırıp bu çalışmalara devlet olarak destek vermemiz gerekiyor. Yani bu konuda çok ciddi boyutta bir seferberlik ilan etmemiz gerekir çok çeşitli boyutlarıyla.

Bir konuya daha dokunmak istiyorum. Fransa'da Türk toplumuyla toplantı yapmıştık, Türk toplumu temsilcilerinin bize ifade ettikleri en önemli şey gerek aile içi geçimsizliklerde gerekse sokağa bu şekilde çıkarılmış ve bırakılmış çocukların mutlaka bir psikolojik danışmana ihtiyacı olduğuydu ve bu psikolojik danışman konusu halkın tek talebi hâline geldi, "Sığınacak yer olarak görüyoruz, her şeyimizi onlara danışıyoruz, aramızdaki iletişim çok fazla olmadığı için bu psikolojik danışmanların bize olan faydası çok büyüktür." Türkiye olarak mutlaka psikolojik danışman gönderme konusunda Millî Eğitim Bakanlığını veya diğer ilgili bakanlıkları uyarmamızı istediler.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Pakdil...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim.

Öncelikle Komisyonumuza yeni gelen arkadaşlara hayırlı olsun diyorum, başarılar diliyorum. Çalışmayı yapan arkadaşlarımıza, siz başta olmak üzere Sayın Başkan teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada olayın, hadiselerin cereyan ettiği ülkeler açısından değerlendirilmesi var yani Avrupa ülkeleri boyutunda, bir de Türkiye açısından değerlendirilecek hususlar var. Şimdi, konuşmamın başında şunu ifade edeyim. Değişik psikolojik, sosyolojik bir kısım tahliller yapılabilir ama Batı medeniyetinin böyle kutsanmaz bir medeniyet olarak yaptıkları şeyleri de hiç yargılanmaz bir olay olarak buraya, ortaya koymanın ben çok sağlıklı olduğu kanaatinde değilim çünkü Batılıların bir medeniyet anlayışı vardır, inanç değerleri var, diğer şeyleri var, bir de tabii bütün bunların üzerinde hani uluslararası hukuk dediğimiz bir olay var yani insanları farklılıklarıyla birlikte kabul ederek toplumun yasalarına uygun bir şekilde davranan eşit yurttaşlar hâline getirmek var. Şimdi, Batı toplumları bunu ne kadar yapıyor, bu işe ne kadar temayülleri var ayrı bir olay. Ben de raporu doğrusu okudum mesela orada belirtilen hususlar var. Şimdi, psikologla işte pedagoglar var, sosyologlar var ama sizin tespitinizde Komisyon olarak bu insanların çoğunun da olaylardan böyle çok ciddi anlamda derinliğine bir vukufiyetleri olmadığı, konuyu tam anlamıyla anlamadıkları tespiti var.

BAŞKAN – Yani bizi anlamayacaklardır, bizi anlamıyorlar.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Evet, yani onu diyorum.

Şimdi, diyelim ki yani şuna benziyor. Şimdi adam kulak burun boğaz uzmanı, öbür taraftaki adamın konusu psikiyatri eğilimli, bu işe kulak burun boğaz uzmanı bakıyor veya kulak burun boğazdaki bir işe psikiyatri uzmanı bakıyor. Adamın bir uzmanlığı var ama uzmanlık alanı farklı, gerçek anlamda bir çözüm üretiyor mu, üretmek istiyorlar mı o ayrı. Almanların veya birilerinin tavırları farklı olabilir kendi millî kimliklerini korumak isteyebilir diğer şeyler ama bir de yani bugün dünyanın geldiği noktada uluslararası bir hukuk var, bu bizim açımızdan da geçerli, onlar açısından da geçerli yani burada insan olarak kişileri ele almak lazım. Nasıl ki işte Birleşmiş Milletlerin yapısını eleştiriyoruz, uluslararası kuruluşların bir kısmı verdiği kararları eleştiriyoruz, burada da o insanlar kendi ulusal sınırları içerisinde bir kısım kararlar alıyorlar ama bunun insan haklarıyla tam bir bağdaşır tarafı nedir, burada ne insan hakları ihlalleri vardır?

Bir; yurt dışı boyutunda insan hakları ihlalleri üzerinden konuya yaklaşmamız gerekiyor yani insan hakları, insanı odak olarak alıp insan hakları ihlalleri konusunda bu konuyu bir değerlendirmek gerekiyor diye düşünüyorum. İkincisi; şimdi bir de Türkiye açısından bir konu var. Şimdi, Türkiye'nin yurt dışında yaşayan insanların sayısı işte kabaca 5 milyon civarında falan hesaplanıyor. Şimdi nüfusu 75-76 milyon olan bir ülkeyi hesapladığımız zaman bu yaklaşık yüzde 7'lere tekabül ediyor. Şimdi, Avrupa Birliği Bakanlığımızın kendine göre bir çalışma alanı var, işte Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları var, diğer şeyler var ama şöyle düşündüğümüzde yani yüzde 7'lik bir rakama tekabül eden bu insanların durumunu -hatta bu akraba toplulukları falan dediğimiz zaman çok geniş şey yapar- o zaman burada çok ciddi anlamda uzmanların istihdam edilmesi ve konuya birebir müdahil olmaları yani konuyu masaya yatırıp incelemeleri gerektiğini düşünüyorum. İşte bir kısım ülkelerde göçmen bakanlıkları var, diğer şeyler var vesaire ama bu konuda Türkiye'nin çok daha ileri bir kısım atılımlar yapması gerekir. Artı, buradan heyetler gidiyor, işte orada Dışişleri Bakanlığımızın, büyükelçiliğimizin mensupları var, işte değişik bakanlıklarımızın temsilcileri var ama şunu diyorum. Şimdi, işte müsteşarlardan aldınız, genel müdürlükten aldınız, başka bir kısım görevden aldınız arkadaşlarımızı veya zaman zaman bir kısım bakanlıklarda üç yıl içeride, üç yıl dışarıda olma şeyi var işte dışişleri mensupları gibi, işte Dış Ticaret Müsteşarlığımızda falan, bu insanlar gidip gelebilir ayrı bir şey ama burada aşkı, heyecanı yoksa bu insanların bu hizmetleri yapmaları konusunda bu anlamda çok ciddi şekilde zorlanırlar. Artı, burada Avrupa'da yaşamış, bu toplumla aidiyetini kaybetmemiş çok ciddi sivil toplum kuruluşları var, kendini yetiştirmiş insanlar var. Burada bu işler yapılırken o insanlardan Avusturya'da, Almanya'da, Hollanda'da diğer yerlerde falan ciddi anlamda istifade etmemiz gerekiyor yani bir kısım lobilere işte Türkiye bir kısım paralar veriyor, imkânlar veriyor kendi tanıtma anlamında büyük gayretler sarf ediyor ama bu insanlar o coğrafyada büyümüş işte avukatlar var, mali uzmanlar var, akademisyenler var, diğer şeyler var, bunların da bir örgütlü yapıları var veya buna bir benzer şeyin içerisinde yaklaşıp o insanlardan çok ciddi olarak istifade etmek lazım yani gidip gelip bir kısım şeyleri tabii ki tespit etmek, siyasetin başvurusu belki en son noktada olmalıdır, müdahil olmalıdır ama oradaki insanlar var, o sivil toplum kuruluşlarından veya o hususta kendini yetiştirmiş olan oradaki yurttaşlarımızdan, soydaşlarımızdan veya gönül bağımızın olduğu insanlardan da istifade etmek gerekir diye düşünüyorum.

Rakam olarak yaşayan insanları hesap ettiğimiz zaman konu çok ciddi bir boyuttadır. Bakanlık düzeyinde olur veya bütün bakanlıkların koordinasyonu olan bir merkez şeklinde olur ama Türkiye açısından yeni bir yapılanmaya ihtiyaç var bizim açımızdan, artı, oradaki olayları değerlendirme açısından da insan hakları boyutunu ele alarak üzerine gitmemiz gerekir. Yani sizinle beraber

gittiğimizde ben o Alman yetkilinin dediğini hiç unutmuyorum, Mustafa Hocam da vardı. Almanların dediği aynen şuydu, ne dedi o komisyon başkanı? “Biz şimdiye kadar hep başka ülkelere gittik, o insanları yargılamaya gittik, onları dinledik, işte onlar hakkında kararlar verdik, ilk defa bir heyet geldi buraya ve bize bir kısım sorular soruyor. Bu işleri niye böyle yaptınız, şu işler niye yapılmadı... Ben şaşırırım, garibime gitti.”

BAŞKAN – “Şaşırırım”, diyor.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – “Masanın öbür tarafında ben oturdum.” dedi.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Evet, “Her zaman masanın bu tarafında biz oturuyorduk, şimdi de masanın öbür tarafında oturanlar gibi hissettim.” diye bir itirafa bulunmuştu.

Tekrar teşekkür ediyorum emekleriniz için Başkanım.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Bozlak’a söz vereceğim ancak şunu ifade edeyim: Nevzat Bey de söyledi, oradaki insanlarımızın dinamiklerini hayata geçirmemiz lazım, onlardan faydalanmamız gerekir. Şimdi, tabii, çok önceden gitmişler, daha çok bir hemşehri bağıyla birbirlerine tutunmaya çalışmışlar. Her yerde hemşehri derneği ama artık hemşehri derneklerinin de anlamı kalmamış çünkü birbirleriyle kız alıp kız vermişler, evlenmişler, o onunla akraba olmuş vesaire bir Adıyamanlı İstanbullu, İstanbullu Çanakkaleliyle evlenmiş falan onlar da anlamsızlaşmış. Biz kendilerine şunu dedik: Artık konu bazı dernekler kurun yani diyelim ki cezaevlerinde insanlarımız var, cezaevlerindeki insanlarımıza sahip çıkacak dernekler kurun veya işte buradaki çocuklarımıza sahip çıkacak dernekler kurun. Nitekim biz oradayken Umud Yıldızı diye bir dernek kuruldu Almanya’da, sonra bir ayağı da Hollanda’da kuruldu sadece bu çocukların sorunlarıyla ilgilenmek üzere kurulmuş bir dernek. Bunların aslında yaygınlaştırılması lazım zaten Alman hükümeti de veya oradaki hükümetler de bu tür derneklere daha çok önem veriyorlar yani her şeyi yapan bir dernek değil de işte kültür, sanat, bilmem ne falan ondan sonra adam diyor ki: “Sen her şeyi koymuşsun tüzüğüne ama hiçbir şey yapmıyorsun.” diyor tüzüğüne. O bakımdan bunları hem bizim teşvik etmemiz hem de bakanlıklarımızın teşvik etmesi lazım.

Ben Sayın Murat Bozlak’a şimdi söz veriyorum.

Buyurunuz.

MURAT BOZLAK (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle sizi ve Komisyon üyesi bütün arkadaşlarımı saygıyla selamlıyorum. Önümüzdeki dönem için de başarılar diliyorum Komisyonumuza.

Alt komisyonda görev alan arkadaşlarımızın iyi bir çalışma yaptıkları, sundukları raporda da zaten belli. Hem oradaki pratiği incelemişler hem de anayasal ve yasal düzenlemelere de değinen bir çalışma. Şahsen ben bu çalışmadan hayli istifade ettim, raporu da okudum. Yalnız bir iki noktayı, burada konuşmaları sırasında arkadaşlarımızın söylediği bir iki noktanın altını çizmek istiyorum.

Birincisi; arkadaşımız entegrasyon ve asimilasyonun millî devletlerde bir politika olarak uygulanması gerektiğini söyledi. Türkiye de bir ulus devlet, milliyetçi ve Türkiye’de de bunun uygulanmamış olmasından hayıflanıyor. Bu doğru bir yaklaşım değil, özellikle de Türkiye Büyük Millet Meclisinin İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda görev yapan bir arkadaşımızdan beklemediğim bir davranış, bu mantıkla insan haklarını savunmak, yerli yerine oturtmak mümkün değil.

Şimdi, raporda en çok değinilen gençlik dairelerinin tutumu. Böyle bir nokta da buradaki ifadelerden de gördüğüm şu: Oradaki gençlik daireleri bir yerde devletin asimilasyon politikalarının aracı olarak kullanılıyor. Sık sık ben de Avrupa’ya gittim ve birçok yakınımız da yurt dışında çalışıyor, benim ailemden bir sürü insan var yurt dışında. O gençlik daireleri bu noktada değil yani bazı gençlik daireleri ciddi yanlışlıklar yapmış olabilirler. Bir tek insan hakkı ihlali söz konusuysa dahi bunun üzerine gitmek gerekiyor. “Efendim, yoğunlaşsın, ondan sonra gidelim.” filan gibi böyle bir şey olmaz. “Bir tane oldu, bin olsaydı olurdu, 5 milyon insanımız var dışarıda, ne olacak orada bir iki ailenin aleyhine bir insan hakları ihlali olmuş, dolayısıyla bu meseleye fazla karışmayalım.” mantığı doğru değil ama orada benim gördüğüm örneğin İsveç’te olsun, Danimarka’da olsun -ben Avusturya’da uzun süre kaldım biliyorum- gençlik dairelerinin oluşturulmasında devletin temel amacı gerçekten çocukları korumaya yöneliktir ama kimi gençlik daireleri ciddi hatalar ve yanlışlıklar yapmışlar, arkadaşlarımız da bunu tespit etmişler. Bana göre biz bu konuda ne yapmalıyız, biz ne yapmışız? Örneğin mesela ben bu şeyi bilmiyordum, arkadaşlar söylediler, koruyucu aileler para alıyor. Ben inanıyorum ki orada bulunan, Türkiye’den giden arkadaşlarımızın, insanlarımızın, yurttaşlarımızın bir çoğunluğu da bunu bilmiyor ve oradaki insanlar çoğu kişi bizde geleneksel olarak bizde kadınlar çalıştırılmıyor, mümkünse yani imkânı varsa adam hanımını evde oturtturuyor, 4-5 çocuğu olduğu hâlde, kendisi birden fazla işte çalışıyor ama hanımının çalışmasını istemiyor. Dolayısıyla ciddi anlamda yurt dışında bulunanların eğer

özel iş yerleri filan yoksa sadece ücret karşılığı çalışıyorlarsa ciddi geçim sıkıntıları var. Çocuk problemi de yok, kendilerinin Allah'a şükür epey çocukları var, yeni çocuk almak, onları koruma altına alma olayları yok. Mesela bu anlatılmış mı, orada bizim eğilimlerimiz var, konsolosluklarımız var onlar ne derece bu arkadaşları, oradaki yurttaşlarımızı, insanlarımızı bilgilendirmişler? Öncelikle bu noktadan yaklaşmak gerekiyor.

Bir diğer şey de -niye ifade edildi ben onu gerçekten anlayamadım- yani işte 6 yaşına gelince –Levent Bey söyledi- çocuğa yüzme öğretiliyor, 7 yaşına gelince bisiklete binme öğretiliyor, herhangi bir müzik aleti çalıştırılıyor. Bunun tekçi devlet zihniyeti olarak algılanması son derece yanlıştır, böyle bir şey olamaz yani böyle bir...

LEVENT GÖK (Ankara) – O anlamda ben onu söylemedim.

MURAT BOZLAK (Adana) – Hayır size demiyorum, bir arkadaşımız yorumlarken bir tespit yapıldı, burada denildi ki... Siz demediniz, siz sadece... Ben sunu son derece iyi bir şey olarak görüyorum, bu faydalı bir şey, yanlış bir şey değil.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, tabii, canım.

MURAT BOZLAK (Adana) – Tekçi zihniyet bu değildir, tekçi zihniyet farklı bir şey.

Bu anlamda, bu tür belirlemeler yapılırken doğru tespitler yapmamız lazım özellikle İnsan Hakları İnceleme Komisyonu olarak.

Örneğin, raporda gördüm, bir diğer eksiklik, hemen raporun...

BAŞKAN – O dediğiniz yalnız raporda yok Sayın Bozlak yani o...

MURAT BOZLAK (Adana) – Burada bir arkadaşımız ifade etti.

BAŞKAN – Arkadaşımızın ifadesi olabilir, evet.

MURAT BOZLAK (Adana) – Sonuç itibarıyla Esas Komisyon görüşüyor. Esas Komisyonunda söylenenlerin yanlış olmaması için söylüyorum.

Burada bir raporda, "Binlerce Türk çocuğunun..." Yani, Komisyonun sanki görevi Türk çocuklarının şeyini araştırmak, "Türk kökenli" denilmiş. Şimdi, burada da Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Alt Komisyonunda görev yapan arkadaşlarımız orada "Türk çocukları" denmiş, ondan sonra "Türk kökenli çocuklar" denildi, bir de "Türkiye kökenli çocuklar" denildi. Bu kavramların, bu terimlerin hepsi farklı anlamlara geliyor. Biz insan haklarını savunacak isek -demin arkadaşlar da ifade ederken söylediler- insan hakları evrensel dir; sadece bizim soyumuzdan, bizim etnik yapımızdan gelen insanların haklarıyla ilgili değil, dünya çocuklarının da haklarını savunmak durumundayız, orada başka ülkelerin yurttaşlarının çocukları da böyle bir haksızlığa, hak ihlaline maruz kalmışsa onların haklarını da biz savunmak durumundayız. Dolayısıyla, bu terimler biraz Türkiye'deki yapıyı da düşündüğümüz zaman bizim toplumsal yapımıza daha uygun terimlerin raporlara konulmasının uygun olacağını düşünüyorum. Özet olarak şimdi bunu söylüyorum.

Hepinize de başarılar diliyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, yani aslında bu mesele uluslararası bir sorun hâline gelmiş Avrupa'da ama biz kendi sorunumuzu daha yeni tanımladığımız, gördüğümüz için biraz kendi sorunumuz üzerinden açılım sağlıyoruz. Muhtemelen, daha fazla oralara gidip geldikçe bu raporlar daha bence uluslararası nitelik taşıyacaktır.

Bir Hollanda'dan örnek vereyim: Hollanda'nın nüfusu işte 16-17 milyon civarında. 17 bin çocuk şu anda ailesinden koparılmış vaziyette. Bunların bin tanesi Türkiye kökenli diyelim ama geri kalan 16 bini ya Hollandalı, ya Sudanlı, ya Faslı, ya Cezayirli. Dolayısıyla, yani sadece bizim sorunumuz değil. Biz önce, işte, kendi yaramıza azıcık merhem olmak adına böyle bir rapor yayınladık. Komisyonumuz karar alırsa bu çalışmamızı derinleştirmek arzusundayız. O zaman belki daha da geniş raporlar yazma imkânına kavuşuruz.

Evet, Sayın Ayşe Türkmenoğlu...

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU ((Konya) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle ben de emeği geçen arkadaşlara teşekkür etmek istiyorum. Sonuç ve değerlendirme kısmına baktığımda "Bunlar da olmalı." dediğim her şeyi buldum ben. Öncelikle bu anlamda da teşekkür ediyorum.

Biliyorsunuz, yurt dışına gidişler Türkiye'de 1960'lı yıllarda başladı. Murat Bey de bilir, özellikle Konya'nın kuzey kısmından yoğun bir şekilde İsveç, Danimarka, Almanya'ya gidişler yaşanmıştır ve bizim de yoğun bir şekilde akraba çevremiz yurt dışında yaşıyor. Şu anda üçüncü ve dördüncü nesil yaşamaya başladı. İlk gidişlerde direkt şehir hayatını göremeden köyden çıkıp gidenler söz konusuydu. Bunlar tamamen farklı kültür seviyesinde vatandaşlarımız. Okuma yazma dahi bilmeyenler ve yurt dışına sırf

çalışıp para kazanmak amacıyla giden vatandaşlarımız idi. Şu anda tabii ki bu aşamayı geçtik biz. Artık gençlerimiz yurt dışında da üniversitelerde okuyor. Her ne kadar üniversiteye gitmeleri engellenmeye çalışılsa da, ara elemandan da düşük eleman yetiştirme noktasında teşvik edilseler de aileler bu konuda biraz daha duyarlı ve bu konuda belki bizlerin de yapması gerekenler var onları teşvik noktasında.

Ben daha önce böyle bir çalışmanın Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu adı altında yapıldığını bilmiyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir çalışmanın. Herhâlde ilk kez yapıldı, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarıyla ilgili. Bu da önemli bir...

BAŞKAN – Spesifik bir konuyu inceliyoruz burada.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU ((Konya) – Spesifik konulardan yola çıkılarak böyle bir inceleme yapıldı. Bu da çok önemli bir aşama diye düşünüyorum ben, Türkiye'nin geldiği aşama olarak düşünüyorum. Çünkü bizim, dediğim gibi, yakın çevremdeki yurt dışında yaşayan akrabalarımızdan gördüğümüz şeydu: Kendilerini orada güvende hissedemiyorlardı çünkü arkalarında güçlü bir devlet olmadığını düşünüyorlardı ve kendi haklarını arayacak bir devlet olmadığını düşünüyorlardı ve orada özellikle devlet kurumlarıyla ya da polisle herhangi bir işi olanların ne kadar korkarak gittiklerini, tabiri caizse içlerine kapanarak yurt dışından sınır dışı edilme korkusuyla her türlü söyleme boyun eğdiklerini görüyor idik o dönemlerde. Şu anda yurt dışındaki vatandaşlarımız da artık devletlerine güvenerek bu tip şikâyetlerini, yaşadıkları ülkelerle ilgili şikâyetlerini bize bildirebiliyorlar ve ne mutlu ki bizler de bunların haklarını arama noktasında gayret sarf ediyoruz. Emeği geçen herkese ben bu anlamda teşekkür etmek istiyorum.

Biraz önce Nevzat Bey söyledi, bizim temel çıkış noktamız diğer devletlerin nasıl bir ülke ve millet inşa etme çabaları olmamalı. Bizim çıkış noktamız insan hakları ve çocuk hakları olmalı, evrensel anlamda çıkış noktamız bu olmalı. Bu anlamda bizlerin dünyadaki duyarlılığı harekete geçirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Ben şunu sormak istiyorum: Özellikle bu ailelerin ellerinden alınan çocuklarla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yansıyan davalar var mı, bununla ilgili bir araştırma yapıldı mı? Kaç tane? Ben tam burada sonuç kısmında da bilemiyorum, göremediğim için soruyorum.

BAŞKAN – Raporun içeriğinde biraz bahsediyoruz. Özel kararlar da var bizim Komisyonumuzun gündemine gelmiş. O da yani bu tür uygulamaları eleştiriyor, mahkûm etmiş. Mesela Almanya'yı mahkûm etmiş, Avusturya'yı mahkûm etmiş...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU ((Konya) – Bunların üzerine bence biraz daha gitmemiz gerekir diye düşünüyorum. En azından o ülkelerin gençlik merkezlerinin ya da otoritelerinin bu tip kararlar alırken biraz daha hassasiyetle yaklaşmalarını sağlamamız gerekiyor.

Naci Hocamın söyledikleri de bizim için çok öğretici oldu, teşekkür ediyorum, gençlik merkezlerinin olmaları gerektiğiyle ilgili. Belki çıkış noktası gençlik merkezlerinin çok iyi niyetli ama bizim incelediğimiz spesifik olaylarda çok farklı sonuçlar elde ettik, en azından bizim vatandaşlarımızın yaşadıkları sorunlarla ilgili. Bundan sonraki süreçte belki onlarda farkındalık yaratmak adına bunların çok daha özenli bir şekilde çalışmalarını sağlanabilir.

Ben şunu öğrenmek istiyorum, ya da yapabilir miyiz, bunu bir konuşmamız gerekir diye düşünüyorum: Yurt dışına vatandaşlarımız giderken biliyorsunuz şu anda Avrupa Birliği ülkelerine vize uygulanıyor. Bu vize için başvurularda, büyükelçiliklerde, konsolosluklarda ben bazı ülkelerin o vatandaşlarımıza küçük el kitapları verdiklerini biliyorum yani oradaki temel yasalarla ilgili... İşte onların belki okunması gerekiyor ya da o konuda belki bilinçlendirme yapılabilir. Aynı zamanda o ülkelere gidenlere dil öğretiliyor, ilk etapta dil öğretiliyor. Dil öğretilirken o ülkenin yaşam koşullarıyla birlikte en azından aileye yönelik temel kanunların da öğretilmesi noktasında belki bir şey yapılabilir, bu anlamda irtibata geçirebilir diye düşünüyorum.

Yani, burada üç başlık hâlinde topladım ben: Vatandaşlarımıza düşen edimler, Türkiye Cumhuriyeti devletine düşen edimler ve Türkiye'den yurt dışına giden vatandaşlarımızın yaşadığı ülkelere düşen sorumluluklar. Belki üç başlık hâlinde toplayabiliriz.

Burada Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın yurt dışında konsolosluklarda ya da büyükelçiliklerde temsilcisinin bulunması noktasında arkadaşlarımız bazı çalışmalar yapıldığını söylediler. Bence bu da olumlu ama Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının da birçok yerde temsilcilerinin olduğunun bilinmesi gerekiyor. Belki bunun biz çok fazla vatandaşlarımız arasında bilinmesini sağlayamadık. Bu noktada çalışmalar yapılmalı diye düşünüyorum. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları birçok ülkede kültürel faaliyetlere de imza atıyor ama sadece görevi bu değil, o bölgelerde yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarını da bire bir buraya yansıtmak, buradan da o ülkeye yansıtmak anlamında olmalı. Belki bu konudaki farkındalığı yaratmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Aslında şu ana kadar söylenenlerin hepsine katıldığımı da belirtmek istiyorum. Emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, bir küçük açıklama, Sıtkı Bey, kalan zamanda bunu oylayacağız.

Arkadaşlar, biz buralara incelemek için gittiğimizde yanımıza Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından uzmanlarımızı, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığından uzmanlarımızı -ve tabii, zaten Dışişleri Bakanlığımız doğal olarak orada- yetkilileri orada... Bunlar gerçekten olaya da vâkıflardı ve bire bir her dakika yanımızdaydılar, not aldılar. Onlar bize çok faydalı sunumlar da yaptılar yeri geldiği zaman ve Dışişleri Bakanlığımızın da birimlerinin artık cansiparane çalıştığını gördük. Bundan son derece memnun olduk ama bunlar yeterli değil. Daha fazla yapılması gereken işler var. Özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının aile danışmanı sistemini derhâl oluşturması lazım. Yani, orada hukukumuz var, gerekirse bu farklı konularda bilgi veren var ama aile çerçevesinde, çocuk çerçevesinde bunlara danışmanlık yapacak insanımız yok. Bunun hayata geçirilmesini artık bekliyoruz. Bu konuşuluyor, yakında yapılacak ama bir türlü hayata geçmedi. Bir an önce geçerse seviniriz.

Sayın Sıtkı Güvenç...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Sağ olun Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de gerçekten bu Komisyonun ilk toplantısına katılıyorum sayılır. Daha önceki toplantılar, işte seçimler vesaire ilk defa bir konu üzerine yoğunlaşp yapılan toplantıya katıldım. Son derece keyif aldım. Daha önce Sağlık Komisyonundaydım, ilk defa buraya transfer oldum, buna da mutlu oldum gerçekten buraya gelmekle.

BAŞKAN – Yalnız, bu reklamlar kısmıydı Sıtkı Bey.

LEVENT GÖK (Ankara) – Daha bir şey görmedin, dur bakalım!

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Yani bu aldatmasın mı bizi, aldatmasın mı diyorsunuz?

Evet, yani öyle de olsa konuların içeriği olarak bence önemli yani daha ateşli tartışmalar da olsa gerçekten konu son derece önemli; insan hakkı ve en çok ihlal edilen hak bu haklar. Son derece önemli. Bu iki konu da son derece önemli konulardı. Çok istifade ettim, faydalandım, gerçekten sunumlardan öğrenmiş oldum. Daha önce de bu tip konularla ilgili ben ufak tefek çalıştım yani idarecilik yaptığım dönemde -Sağlık Müdürlüğü yaptım- yakın, böyle dramatik aileleri biz Anadolu'da gördük aslında. Geçen tatilde madde bağımlılığıyla ilgili birkaç aileyle görüştüm. Tabii, o sorumsuz aile reisleri, mesela erkekler ciddi aile dramları meydana getiriyor. Dolayısıyla, birincisi, bu yurt dışında çalışan vatandaşlarımızla ilgili Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının oraya danışman göndermesi son derece önemli.

İkincisi, bizim aile danışmanlarımız son derece önemli. Yani, gerçekten nasıl biz artık İŞKUR üzerinden iş koçları oluşturduysak aile koçları oluşturup ailelere birebir rehberlik edecek... Çünkü yeni evleniyor... Ben Sağlık Müdürlüğümde Türkiye'de ilk evlilik eğitimini başlattım mesela, cinsel eğitimi başlattım, evlilik öncesi cinsel eğitim, evlilik okulu gibi bir şey başlatmıştım. Gerçekten o yeni evli çocukların bir aileyi götürecek bilgiye sahip olmadıklarını gördüm. Dolayısıyla, bence aile danışmanları son derece önemli fonksiyon görürler çünkü burada görüyoruz ki yeni bir nesil yetiştirmek veya yeni nesle sahip çıkmak son derece önemli.

BAŞKAN – Doğru.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Belçika, Almanya, Hollanda'nın de en büyük kaygısı, endişesi bu. Kurumlar son derece güzel ama içeriğini doğru doldurmak lazım yani asimilasyoncu bir politikayla değil de gerçekten insan hakları kavramı üzerinde hareket edip yeni bir nesle sahip çıkmak gerektiğini düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz, sağ olun.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Başkanım, bir cümle...

BAŞKAN – Mustafa Bey, bir cümleyle alalım, ondan sonra toparlayalım, evet.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Şimdi, Murat Bey, Mehmet Bey benim kullandığım kavramlardan farklı anlamlar çıkarabiliyorlar. Ben öncelikle şunu ifade etmek istiyorum...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ben farklı anlam çıkarmadım, ne dediyen öyle anladım.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – “Türk” kelimesini bir etnisitenin ifadesi değil, bir milletin adil olarak kullanıyorum. Dolayısıyla, Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i hepsi bunun içerisindedir. Almanya'daki Türk kökenli vatandaşlarımızla bu kavramın yani Murat Bey'in ifadesinin bağdaşmadığını özellikle vurgulamak istiyorum. Biz Türkiye'deki Kürt kökenli kardeşlerimizin ayrı bir milletin, ayrı bir dinin mensubu olarak dışlanmalarını onlara karşı yapılmış en büyük saygısızlık olarak görüyoruz. Biz bir bütünü, bu bütüne herkesin bütün olarak sahip çıkması gerektiğini ifade edelim.

Teşekkür ederiz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bütünüz ama Türk değiliz.

BAŞKAN – Şimdi, toparladık konuyu.

Değerli arkadaşlar, öncelikle Sayın Metiner'in önerdiği hususun rapora derç edilmesini oylarınıza sunacağım. Yani, buradaki belgelerin izah edilmesi ve Türkçe olarak da sunulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Raporun dilinin revize edilmesi konusunda bir şey...

BAŞKAN – Tabii tabii, oraya redaksiyon yetkisi de verelim.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Mustafa Bey de rahatsız olmasın, Türkiye'nin içinde Türk var zaten, hepimizi kuşatıyor.

BAŞKAN – Onu da oylatacağım.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – “Türkiyeli aileler”, Türkiyeli çocuklar” daha kapsayıcı olur diye düşünüyorum.

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – “Türk aile” kavramı AKP İktidarının kurduğu bir kavramla da bütünleşirse “Yurt dışı Türkler” ifadesi herhâlde Türkiye'deki herkesi kuşatıyordur. En azından kendinize saygı adına buna sahip çıkarsınız diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, şimdi, kararı şöyle oluşturalım diye size teklif edeceğim: Almanya, Hollanda ve Belçika gençlik dairelerinin Türkiye kökenli çocuklara yönelik uygulamalarına ilişkin inceleme raporunun kabulüne ve bu konuda Avrupa genelinde heyetler hâlinde çalışmaların yurtları kapsayacak şekilde genişletilerek sürdürülmesine karar verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Ben Türk kökenli olanını düşünüyorum, muhalefet şerhi koyabilirim efendim.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Redaksiyon yetkisini de yine alalım.

Redaksiyon yetkisini de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çünkü arkadaşlar, şu yurtlar meselesi çok önemli. Evet, koruyucu ailelerden çok ses geldi, oraya odaklandık ama çocukların önemli bir kısmı onların “Heim” dedikleri veya bizim “yurt” dediğimiz yerlerde kalıyorlar. Yani, çok sıkıntılı bir durumları var. Gittikçe onları da incelememizde fayda var.

Şimdi, gündemimizin 3' üncü maddesini de bu şekilde geçmiş olduk.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Efendim, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Evet, ne yapalım yani öneriniz ne, gündemle alakalı mı?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Şöyle: Mesela diyoruz ya “Oradaki ailelerin bu para konusundan haberleri yok.” Bu para konusunda herkesin haberi var. Şimdi, paranın olduğu her yerde herkesin her şeyden haberdar olması çok doğal bir şey ve var. Yani, ben iki defa gittiğimde de gördüm. Var ama cesaret edemiyorlar. Bunları koruyucu aileye yani teşvike bizim cesaretlendirmemiz lazım.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, bu 4' üncü maddemizi ne zaman görüşelim? Görüşmeye devam mı edelim yoksa ara verelim mi görüşelim, yoksa yarına mı bırakalım?

LEVENT GÖK (Ankara) – Yarına bırakalım.

BAŞKAN – Tamam, o zaman 4' üncü maddeyi yarınki gündemin arkasına ekliyoruz, o şekilde görüşeceğiz.

Toplantımızı burada kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.18